

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 13'

Συνδρομή ἑξῆς: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρρονηται πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸν ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. - Γραφεῖο τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σπυλαίου, 6

25 Ἰουλίου 1882

ΑΘΗΝΑΙΣ

[Ἱστορικὸν διήγημα Φερδινάνδου Γρηγοροῦ.
Μετέφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου].

Συλλογὴ καὶ πᾶσι: 481 σελ. 149.

Α'

Ἡ γενρὰ Εὐδοξία ἦτο ἀπὸ τοῦ ἔτους 437 σύζυγος Βαλεντινιανοῦ τοῦ Γ', ἡγεμόνος ὄστις ἔνεκα τοῦ ἀνάνδρου αὐτοῦ χαρρικτῆρος ὠμοίαζε πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας Ὀνώριον, Ἀρκάδιον καὶ Θεοδοσίον τὸν Β', χωρὶς νὰ ἔχη τοῦ τελευταίου τούτου τὰς ἀρετάς. Ἡ δὲ θυγάτηρ τῆς Ἀθηναίδος, Χριστιανὴ πιστὴ καὶ ἀρθοδοξοῦσα, ἦτο αὐτοκράτειρα τῶν Ῥωμαίων χωρὶς νὰ ἔχη τὴν λάμπην καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν προκατόχων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Τίτου καὶ Γραϊνίου. Ἐξῆ δ' ἐν τῇ ἀμοίρῃ ἡδονῶν Ῥαβέννη, ἔθνα ἄπισθεν τῶν ὑπὸ τῶν τελμάτων ὑπερασπιζομένων ὀχυρωμάτων ἢ περικυμαζούσα αὐτοκρατορία εἶχεν ἐπιζητήσει τὴν τελευταίαν αὐτῆς σωτηρίαν ἀπὸ τῶν εἰσβαλλόντων λαῶν τοῦ βορρᾶ.

Ἐκεῖ δ' ὑπῆρξε μάρτυς τῆς ἀνισχύρου διοικήσεως τῆς πενθερᾶς καὶ τοῦ μοχθηροῦ συζύγου, ἐν ᾧ τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος ἀπεστερεῖτο ὑπὸ τῶν βερβέρων τῶν ἐπαρχιῶν, τῆς μὲν μετὰ τὴν δὲ, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Βρετανίας, τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας, ἢ δὲ παρὰ πᾶν τῶν τοῦ κράτους θεσμῶν, ὡς τῆς πικρατῆς πολεμικῆς ἀνδρείας τῶν Λατίνων, προεμήνυε τὴν ἀναπόρευτον κατάληψιν καὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας ὑπὸ Γερμανῶν κατακτητῶν.

Τῇ 27 Νοεμβρίου τοῦ 450, ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν Θεοδοσίον, ἀπέθανεν ἡ αὐτοκράτειρα Πλακιδία καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μαυσωλείῳ αὐτῆς ἐν Ῥαβέννῃ. Τώρα δὲ πλέον ἐκυβέρνηα ὁ Βαλεντινιανὸς Γ' μόνος. Ἀπαξ ἔτι ἐφάνη ἡ τύχη μειδιῶσα εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀττίλας, ὄστις εἶχεν ἀπαιτήσει παρὰ τῆς ἐν Ῥαβέννῃ αὐτῆς τὴν ἡγεμονόπαιδα Ὀνωρίον, τὴν μηνηστὴν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἥμισυ τοῦ κράτους ἀντὶ προικῆς, ἠττήθη τῷ 451 κατὰ τὴν μεγάλην διεθνή μάχην ἐν τῇ ἐν Γαλλίᾳ καταλυτικῇ πεδιάδι ὑπὸ τοῦ Ἀστίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συμμαχοῦντων Βεσγόθων. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰσήλασε τὸ ἐπόμενον ἔτος μετὰ νέων στρατιῶν εἰς Ἰταλίαν, ἵνα ὑποτάξῃ τὴν Ῥώμην. Κατηρείπασε δὲ τότε τὴν Ἀκυλίαν ἢ οἱ φυγόντες κῆρυκοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρώτοι οἰκιστὰὶ τῆς ἀθηνᾶτος

Βενετίας. Ἐπυρπόλησε δὲ τὸ Τικίνον καὶ τὸ Μεδιόλανον καὶ παρεσκευάζετο νὰ στρατεύσῃ κατὰ τῆς Ῥώμης.

Τότε δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τικίνου οἱ πρόσβεις τῆς Ῥωμαϊκῆς συγκλήτου, ἔχοντες προηγούμενον αὐτὸν τὸν πάπυον Λέοντα, παρουσιάσθησαν ἵνα μαλάξωσι τὴν καρδίαν τῆς «μάστιγος τοῦ θεοῦ», ἵνα φεισθῇ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ῥώμης. Ἡ δ' ἐπιστροφή τοῦ Ἀττίλα εἰς τὴν Ἀνατολήν ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν τότε ζώντων καὶ τῶν ἐπιγενεστέρων ὡς ἀποτέλεσμα θελοῦ θαύματος, καὶ ἀληθῶς ἤξιζε νὰ φαίνεται τοιοῦτον εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐπεὶ δὲ οὐδέποτε λαὸς τις καὶ χωρὶς εὐτυχον οὕτω μεγάλῃς σωτηρίας. Ὁ δὲ φοβερὸς τῶν Οὐννων βασιλεὺς ἀπέθανεν βραχὺν μετὰ ταῦτα χρόνον, ἐν ἔτει 454, φονευθεὶς ὡς ὁ Ὀλυφέρνης ὑπὸ τινος ὠραίας γυναικὸς.

Ἦσει δίδυμος δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ περὶ τὴν καταστροφὴν ἐν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ἱστορίᾳ, καίπερ μὴ ᾖ ὡς ἐκεῖνος καταπληκτικὸς τὴν φύσιν, ἀλλ' οὐχ ἦττον ὁ φοβερώτατος τῶν ἐχθρῶν τοῦ δυτικοῦ κράτους ἦτο ὁ τῶν Βυζυθίων βασιλεὺς Γενοσέλης, ὁ κατακτητὴς τῆς Καρχηδόνας. Οὗτος δ' ἐμελλε νὰ κατορθώσῃ ὅ τι δὲν εἶχε δυναθῆ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Ἀττίλας, τὴν κατάκτησιν τῆς Ῥώμης. Ἡ δὲ δευτέρα ἄλωσις καὶ δῆσις τῆς παγκοσμίου πόλεως ὑπὸ λαοῦ γερμανικοῦ συνδέεται μετὰ τῶν ἰδιωτικῶν τυχῶν περικαλοῦς γυναικὸς, ἦτο δὲ αὕτη ἡ θυγάτηρ τῆς Ἀθηναίδος.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ αὐτῆ εἶχε μεταβῆ ἐκ Ῥαβέννης εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον τῶν καισάρων. Ἐνταῦθα δ' ἐπληξεν ὁ Βαλεντινιανὸς ἰδίᾳ χεῖρὶ δολοφόνου τὸν τελευταῖον τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸν Ἀέστιον, πεισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὅτι ὁ δαφνηφόρος τοῦ Ἀττίλα νικητῆς ἐφίετο τῆς πορφύρας. Ἐν τῷ αὐτῷ δ' ἀναισθηρῷ ἠτίμασεν ὁ ἄθλιος ἡγεμὸν τὴν σύζυγον τοῦ συγκλητικοῦ Μαξιμου, καταγομένην ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς γένους τῶν Ἀνικίων. Οἱ δὲ φίλοι τοῦ Ἀετίου συνώμασαν μετὰ τοῦ συγκλητικοῦ ἐκεῖνου κοινὴν ἐκδίκησιν, τῇ δὲ 16 Μαρτίου τοῦ 455 ἔπασε Βαλεντινιανὸς ὁ Γ', ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ ἐκ τοῦ οἴκου Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ πεδίῳ τοῦ Ἀρεως, πληγεὶς ὑπὸ τοῦ ξίφους δολοφόνων. Οὕτω δ' ἡ Εὐδοξία ἔμεινε χήρα ὡς καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς. Ἐἶχε δὲ τότε ἡλικίαν ἑτῶν τριάνοντα καὶ δύο καὶ ἦτο μήτηρ δύο θυγατέρων, Εὐδοξίας καὶ Πλακιδίας.

Ὁ συγκλητικὸς Μάξιμος κατώρθωσεν εὐθὺς μετὰ τὸν φόνον τὴν ἀνακλήρου ἐαυτοῦ ὡς Ῥωμαίου αὐτοκράτορος, μετ' ἧ ἀνάγκασε τὴν χήραν ἐκείνου οὐ εἶχεν ἀραιρέσει τὴν ζωὴν καὶ τὸν θρόνον νὰ γείνη σύζυγός του. Ἡ δ' ἀτυχὴς Εὐδοκία ὑπετάγη ἄνευ ἀντιστάσεως, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν μοῖραν αὐτῆς. Ἡναγκάσθη δὲ νὰ ὑπομείνῃ καὶ τὴν στέψιν τῆς πρεσβυτέρας αὐτῆς θυγατρὸς Εὐδοκίας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαξίμου Παλλαδίου, διορισθέντος καίσαρος.

Ἡ δὲ δύσελπις αὐτῆς θέσις κατέστη ἀφόρητος ὅτε ὁ τοῦ θρόνου πρετεριστῆς ὡμολόγησεν αὐτῆ, ὅτι ἐκείνος ὑπέρξεν ὁ φονεὺς τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου. Ἡ Εὐδοκία ἐπελήφθη λοιπόν, ὡς διηγοῦνται, τῆς αὐτῆς προδοτικῆς σκέψεως, εἰς ἣν εἶχε καταφύγει ἡ ἡγεμονοῦσα Ὀνωρία, ἡ ἀτυχὴς αὐτῆς ἀνδραδέλφη. Ὡς δ' αὐτὴ εἶχε καλέσει τὸν Ἀττίλαν ὡς ἐλευθερωτὴν, οὕτω προεκάλεσεν αὐτὴ τὸν Γενσεργίον. Ἀπεβιάσθη δὲ οὗτος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ τραϊανείῳ λιμένι κατὰ Μάιον τοῦ 455 τελευτώντα. Πρὸςγγίζοντος δ' ἐκείνου οἱ Ῥωμαῖοι ἐξεγερθέντες ἐφόνευσαν τὸν Μάξιμον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Παλλαδίον. Ὁ δὲ θαρρακλέος πάπας Λέων ἐξῆλθεν ἐν λιτανείᾳ εἰς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως τῶν Βανδάλων, ὅτε οὗτος προὔχουσε μετὰ τῶν ἀρπακτικῶν αὐτοῦ σιφῶν πρὸς τὴν Ῥώμην διὰ δὲ τῶν ἱεραδῶν αὐτοῦ καὶ παρακλήσεων κατώρθωσε νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν κατακτητὴν τῆς Ἀφρικῆς.

Ὁ Γενσεργίος ἐφείσθη τῆς πόλεως ἧτις εἶχεν ἀνοίξει αὐτῷ τὰς πύλας ἄνευ ἀντιστάσεως ὡς καὶ τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν αὐτῆς, ἀλλὰ κατεδίκασεν αὐτὴν εἰς δεκατετραήμερον λεηλασίαν. Ἐπειτα δ' ἀπῆλθε συγκομιζόμενος τὴν λείαν, συναπάγων δὲ καὶ τὴν ἄλλοτε αὐτοκράτειραν Εὐδοκίαν μετὰ τῶν δύο αὐτῆς θυγατέρων. Καὶ τὴν μὲν πρεσβυτέραν Εὐδοκίαν, τὴν χήραν τοῦ καίσαρος Παλλαδίου, ἔδωκε σύζυγον εἰς τὸν υἱὸν Οὐνεργίον· ἡ δὲ νεώτερα Πλακιδία ἦτο ἡδὴ μνηστὴ τοῦ εὐγενοῦς Ῥωμαίου Φλαβίου Ἀνικίου Ὀλυβρίου, ὅστις διαρκούσης τῆς ἀλώσεως τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν Βανδάλων εἶχε φύγει εἰς Κωνσταντινούπολιν¹.

ΛΑ'.

Ἄν ὁ πατὴρ τῆς ἐκκλησίας Ἰερώνυμος ἐθρήνησε διὰ θερμῶν δακρῶν ἐν Παλαιστίνῃ τὴν πρῶτην ἄλωσιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν Γόθων, ἡ θλι-

1. Οὗτος εἶνε ὁ αὐτὸς ἐκείνος Ὀλύβριος, ὃν ὁ βίος τοῦ ἁγ. Εὐθυμίου, κατ' αὐτὸν δὲ καὶ ὁ Νικηφόρος, λέγουσι γαμβρὸν τῆς Εὐδοκίας καὶ ἀναφέρουσι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἔγραψε πρὸς αὐτὴν ὡς γαμβρός. Κατὰ τὸν Πρίσκον καὶ τὸν Προκόπιον ἡ Πλακιδία εἶχεν ἡδὴ ἐν Ῥώμῃ συζυγῆ μετὰ τοῦ Ὀλυβρίου. Τοῦτο ἀποδέχεται ὁ Clinton τόμ. Β' σ. 127, ὁ δὲ Du Cange (Fam. Byz. σ. 74) πιστεύει ὅτι ἡ Πλακιδία βραδύτερον μόνον ἐπέβη ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ Ὀλυβρίου. Τοῦτο δὲ λέγει ὁ Εὐάγγελος II, κ. 6, ἀλλὰ πλανᾶται δισχυρίζόμενος ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μαρκίανος εἶνε ὁ διενεργήσας τοῦτον τὸν γάμον.

ψις τῆς Εὐδοκίας ἐν τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ Ἱερουσαλὴμ μετὰ τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔτη ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ πτώσει τῆς κοσμοπόλεως θὰ ἦτο πάντως πολλῶ σφοδρότερα ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἐθρήνει ἀπωλείας ἰδίας. Ἡ φρικτὴ ἐκ Ῥώμης εἰδήσις περὶ τῆς δολοφονίας τοῦ γαμβροῦ, τοῦ αὐτοκράτορος, περὶ τῆς αἰσχύνης καὶ αἰχμαλωσίας τῆς μονογενοῦς αὐτῆς θυγατρὸς, τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τῶν δύο ἐγγονῶν ἐτάραξαν τὴν ψυχὴν αὐτῆς καὶ ἔκαμψαν αὐτὴν. Ἄλλ' οἱ ἱερεῖς ἔσπευσαν νὰ κερδήσωσιν ἐκ τῆς δόξης αὐτῆς ὄφελος διὰ τὴν ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν, μεταχειρισθέντες αὐτὴν ὡς ῥήγμα ἵνα ὑπεισέλθωσιν εἰς τὴν πεποίθησιν καὶ τὴν συνείδησιν τῆς Εὐδοκίας. Παρέστησαν δ' αὐτῇ ὅτι ὁ ἀφανισμὸς τῆς εὐτυχίας τῆς ἐπιφανοῦς αὐτῆς οἰκογενεῖας ἦτο ἡ τιμωρία τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἰσχυρογνώμονα αὐτῆς ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἀρθῶν τῆς ἐν Καλκηδόνι συνόδου. Παρώτρυναν δ' αὐτὴν νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν θεὸν διὰ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν καθολικὴν πίστιν. Ὁ δ' ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος καὶ ἄλλοι κληρικοὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐστενωχώρησαν αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε διεκήρυξεν ὅτι θέλει νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ δικαιοτάτου ἁγίου τῶν χρόνων ἐκείνων περὶ τῆς ἀληθείας ἢ τῆς πλάνης τῆς πίστεως αὐτῆς εἰς τὰ δόγματα τῶν Μονοφυσιτῶν. Ὁ δὲ προφήτης ἦτο ἀνὴρ ἐπιφανῆς, Συμεὼν ὁ Στυλίτης, τὸ ἰδεῶδες πάσης ἀγιότητος, ἀλλὰ καὶ πάσης μοναχικῆς ὑπερβολῆς ἐν τῇ ἀσκήσει. Πᾶς ἐτι βουκὸς ὢν ἐν Σουσαν τῆς Κιλικίας εἶχεν ἀφιερῶθῃ εἰς τὸν βίον τοῦ ἐρημίτου, ἀκολουθῶν ἐνδόμυχόν τινα φωνὴν, μετὰ δὲ πολλὰ ἔτη ὀδυνηρὰ εἶχε φθάσει ἀναμφισβητήτως τὸ ἄκρον ἄωτον ἐν τῇ ἀσκητικῇ. Ἰνα ἐκφύγῃ τὰς διὰ τὴν ψυχὴν ἐπικινδύνους προσηκόντας τῶν πολλῶν εὐλαβῶν οἵτινες συνέρρον πρὸς αὐτὸν ἐκ Συρίας, Περσίας καὶ Ἀρμενίας, ἐκ τῶν ἐλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χωρῶν καὶ ἐκ τῶν ὁρίων τῶν βαρβάρων, θέλοντες νὰ ἴδωσι τὴν ὄψιν, νὰ ἴψωνται τῶν ἐνδυμάτων καὶ λάβωσι τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ, εἶχεν ἐπινοήσει τὸ παραδοξότατον τῶν ἀσύλων. Ἐκτίσε στῦλον ἵνα ζῆ ἐπ' αὐτοῦ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξάπην, βαθμυδὸν δ' ὑψηλότερον. Δὲν ἀφῆκε δὲ πλέον τὸ ἐπικινδύνου ἐκείνου ὕψος πιστεύων ὅτι αὐτόθι εὐρίσκειται πλησιέστερον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅτι ἀκροῖται τῆς γλώσσης τῶν ἀγγέλων. Διὰ γυμναστικῆς δ' ἐπιδειξιότητος ὑπερακουτιζούσης τὰ ὅρα τῆς φύσεως εἶχε κατορθώσει οὐ μόνον νὰ ἴσταται ὄρθιος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ στύλου, ἀλλὰ νὰ διέρρηται καρτερικῶς τὰς νύκτας ἐν προσηκῇ, ἔχων τὰς χεῖρας ὑψωμένας πρὸς τοὺς ἀστέρους ἢ ἐν ἡμέρᾳ νὰ προσκυνῇ ἀδιαλείπτως ἐπικινδύνου ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἀπαλλάττει δὲ ἡμᾶς ὡς ἀπὸ ἰδίας ἡμῶν ὀδύνης ἡ εἰδήσις κατ' ἣν ὁ Συμεὼν ὅπως δὴ ποτε μετέβαλλε θέσιν ἐνίοτε, ἐπειδὴ προσήνυχετο καὶ ἐξηπλωμένος. Τοῦτο τοῦλάχιστον βεβαιώνει ὁ βιογράφος αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς ἐκείνος ἀξιόλογος ἐπίσκοπος Κύρου Θεοδώρητος ὁ

γενόμενος γνωστὸς ἐκ τῶν νεστορικῶν καὶ μονοφυσιτικῶν ἀγώνων¹. Ἐτι δὲ προσηκόντως ἐξ ὅτων διηγείται ὁ Εὐάγγελος, κατ' ἣν ὁ Συμεὼν εἶχε κτίσει καὶ οἰκίσκον ἐπὶ τοῦ στύλου· ἀλλὰ τοῦτο ἴσως ἐπραξεν ὁ ἅγιος κατ' ἀρχὰς μόνον ὅτε ἐγυμνάζετο ἐν τῇ τῶν ἱλιγγον προσηκόντῃ ἀσκητικῇ αὐτοῦ γυμνασίᾳ.

Ὁ ἐναέριος ἀνὴρ ἴστατο τέλος ἐπὶ στύλου ἔχοντος ὕψος τριάκοντα ἐξ ἢ τεσσαράκοντα πήχων ὡς εἰ ἐμβίος ἀνδρίας ἐαυτοῦ. Ἡσθάνετο δ' ἐαυτὸν ἐπ' αὐτοῦ εὐτυχῆ καὶ ἐλεύθερον, οὐδεὶς δὲ δικαιοῦται νὰ καταγελᾷ αὐτοῦ, ὅτε ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου κατέβλεπε μετὰ περιφρονήσεως ἐπὶ τὸ κνέφας, τὰς κακίας καὶ τὰς ματαιότητας τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ ἐκ μυρίων μᾶλλον ἐκείνου μωρῶν ἔκαστος πιστεύει ὅτι ἴσταται ἐπὶ στύλου τραϊανείου. Δικαίως δ' ἐθαυμάζετο ἐπὶ τοῦ στύλου τοῦ ὑπὸ τῶν προσηκόντων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀσίας ὡς τεράστιόν τι. Εἶχε δὲ διαδοθῆ ἡ φήμη αὐτοῦ ἐπὶ πάσης τῆς χώρας τῆς γῆς, ἡ δὲ Θεοδώρητος παρεβάλλε τὸν ὄσιον στυλίτην πρὸς λύχον ἡναμμένον καὶ τεθειμένον ἐπὶ ὑψηλοῦ λυχνιστάτου, σκευάζοντα δὲ τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος, ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

Ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς πράγμασι τῶν χρόνων ἐκείνων ἦτο οὕτω μεγάλη, ὡς ἐν τοῖς μέσοις αἰώσι ἠδυνήθη νὰ εἶνε ἐκάστοτε ἡ τοῦ Φραγκίσκου, τοῦ Ἀρμενικοῦ ἢ τοῦ ἁγίου Βερνάρδου. Οἱ ἐπιφανέστατοι ἄνδρες εἰχόντων τὴν μεσαιεὶν αὐτοῦ. Σώζεται μάλιστα καὶ ἐπιστολὴ τις τοῦ Θεοδοσίου Β' πρὸς αὐτὸν ἐν ᾗ ὁ αὐτοκράτωρ συνιστᾷ εὐσεβῆστας εἰς τὰς προσηκῆς τοῦ στυλίτου τὴν διαλλαχὴν τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διακχομένων μεριδῶν, ἰδίως δὲ Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ ἐπισκόπου Κυρίλλου². Τὸν αὐτὸν δ' αὐτοκράτορα, ὅστις χάριν τοῦ δικαίου εἶχε διατάξει νὰ ποδοθῶσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τῆς Ἀντιοχείας αἱ ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἀραιρεθεῖσαι συναγωγαί, ἔπεισεν ὁ Συμεὼν δι' ἐπιστολῆς νὰ ποσῶρῃ πάλιν τὴν χάριν ταύτην.

Διεβίωσεν ὁ θαυματοποιὸς ἅγιος ἐγγὺς τῆς ἁγίας πόλεως καὶ αὐτόσε ἔστειλεν ἡ χήρα τοῦ Θεοδοσίου πρέσβεις ἵνα ζητήσωσι τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ περὶ τῶν ἀμφισβητῶν τῆς. Πῶς δὲ ὁ Συμεὼν ἠδύνετο νὰ συνομιλήσῃ ἀπὸ τοῦ μετώρου αὐτοῦ ὕψους μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Εὐδοκίας, δὲν δύναμεθα νὰ ἐνοήσωμεν εὐχερῶς. Δυνάμεθα δὲ νὰ υποθέσωμεν ὅτι ὁ στῦλος τοῦ ἁγίου, ὅστις ἴσως ἦτο ξυλότευκτος, εἶχε πιθανῶς εἰσοδὸν καὶ κλίμακα ἐσωτερικὴν ὡς ὁ τοῦ Τραϊανοῦ ἐν Ῥώμῃ.

Ὁ Συμεὼν ἀνέγνω τὴν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τῆς Εὐδοκίας καὶ κατεδέχθη νὰ παντήσῃ ἰδίως

1. Βίος ἁγ. Συμεὼνος ὑπὸ Θεοδορητοῦ ἐπισκόπου Κύρου παρὰ τῷ Σουρίῳ τῇ 5 Ἰανουαρίου. Ἰδ. καὶ τὸ κειμήλιον περὶ αὐτοῦ παρὰ τῷ Εὐάγγῳ I, κ. 13.

2. Ἰδ. τὴν ἐπιστολὴν παρὰ Labbé Concil. τόμ. I σ. 979.

χερσίν. Ἡ δὲ πολυτίμος αὐτῇ ἐπιστολὴ γεγραμμένη ἑλληνιστῶν σώζεται μέχρις ἡμῶν, ἔχει δ' ὡς εἴη: «Γίνωσκε, τέκνον, ὅτι ὁ διάβολος ὄρων τὸν πλοῦτον τῶν σῶν ἀρετῶν, ἐζητήσάτο σε σινιάσαι ἡδὲ τὸν σίτον καὶ ὁ λυμενὸν ἐκείνου Θεοδοσίος, ἠδοχεῖον καὶ ὄργανον τοῦ πονηροῦ γεγονώς, τὴν ἠθεοφιλῆ σου ψυχὴν ἐξόφρυσέ τε καὶ συνετάραξεν. Ἄλλὰ θάρσει· οὐ γὰρ ἐκλείπει σου ἡ πίστις. Ἐγὼ ἠδὲ τοῦτο λίαν θαυμάμακα, ὅτι τὴν πηγὴν ἔχουσα καὶ ταύτην ἀγνοοῦσα μακρόθεν τοῦ ὕδατος ἀπλήσασαι ἐπούδασας· ἔχεις τοίνυν τὸν θεοφόρον Εὐθύμιον. Ἐπου τοίνυν ταῖς αὐτοῦ διδασκαλίαις καὶ νοουθεσίαις καὶ σώζῃ»¹.

Ὁ Εὐθύμιος οὗτος, ἐπαχτόγηρος, λευκοπλόος προφήτης ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἦτο τῆς Παλαιστίνης ὁ μέγιστος θαυματοποιός, τῶν δ' αὐτόθι ἐρημιτῶν ὁ μόνος μείνας ἄγνος ἀπὸ τῶν μονοφυσιτικῶν ἀιρέσεων καὶ καταδικάσας τὴν πράξιν τοῦ σφετεριστοῦ Θεοδοσίου. Ἐξῆ δ' εἶ μίλις μακρὰν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ λαύρᾳ του. Κατὰ μέρος δὲ διήρχετο τὸν ἐρημικὸν αὐτοῦ βίον καὶ ἐν τινι ξυλίῳ πύργῳ, ἀπέχοντι τριάκοντα στάδια ἀπὸ τῆς μονῆς ἐκείνης ἐπὶ τινος λόφου, τὸν δὲ πύργον τοῦτον λέγεται κτίσασα αὐτὴ ἡ Εὐδοκία ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ρουβὴν ἵνα δύνηται ἀταράχως νὰ συνδιαλέγηται μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς πρεσβυτοῦ².

Τέλος δ' ὁ Εὐθύμιος ἔπεισε περὶ τῆς δογματικῆς αὐτῆς πλάνης τὴν αὐτοκράτειραν, ἧτις ἀπεφάσισε νὰ παρηγη αὐτὴν, νὰ αναγνωρίσῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Καλκηδόνι συνόδου καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνης προσηκόντων οἰκουμηνικῶν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς συνάρεϊν μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἰουδενάλι. Ἡ δ' ἐπιστροφή αὐτῆς εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἐγένετο τῷ 456³.

ΛΒ'

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Εὐδοκίας στεροῦνται περιπετειῶν καὶ εἶνε σκοτεινά. Ὁ δὲ βίος αὐτῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ θερμῇ Ἱερουσαλὴμ πάντως θὰ ὑπέρξε θλιβερός. Ἐστρεφέτο δ' αὐτόθι πάντων εἰς 2 εἶχεν ἐθισθῆ, τῆς λαμπροῦς καὶ τοῦ πλοῦτου τοῦ μεγάλου κόσμου, τῆς συναφείας μετὰ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, μετὰ τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀναστροφῆς μετ' ἀνδρῶν ἐπιφανῶν.

Δὲν ἐξεύρομεν ἂν δι' ἀπεσταλμένων καὶ γραμμάτων διατήρησι σχέσεις μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ μακρᾷ κειμένῃ Καρχηδόνι, ἀλλὰ δικαιοῦμεθα νὰ πιστεύσωμεν τοῦτο. Ἐμαθεν ὅτι ἡ ἐγγονὴ αὐτῆς Εὐδοκία εἶχεν ἀναγκασθῆ εἰς γάμον μετὰ τοῦ Οὐνεργίου, τοῦ υἱοῦ καὶ κληρονόμου τοῦ

1. Ἡ ἐπιστολὴ εὑρήθη παρὰ τῷ Νικηφόρῳ XIV, κ. 13. Οἱ βίοι Συμεωνοῦ τοῦ Στυλίτου καὶ τοῦ ἀδελφ. Εὐθυμίου εἶνε αἱ σύγχρονοι πηγαὶ διὰ τὸ ἐπιστόδιον τοῦτο ἐκ τοῦ βίου τῆς Εὐδοκίας.

2. Βίος ἁγ. Εὐθυμίου σ. 470. Tillemont Mem. Eccl. XV, σ. 779 κ. εἰ.

3. Le Quien Oriens Christianus σ. 168. Ὁ Ἰουδενάλις ἀπῆλθε τῷ 458.

μεγάλου βασιλέως τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ὅτι ἐμίσει τὸν γάμον τοῦτον, ἐπειδὴ ὁ σύζυγός της ἦτο Ἄρειανός καὶ ἐρμηνεὺς διώκτης τῶν καθολικῶν. Πάσαι δ' αἱ προσπάθειαι αἱ αὐτῆς εἶχε καταβάλλει παρὰ τῷ αυτοκράτορι Μαρκιανῷ, μετὰ δὲ τὸν ἐν ἔτει 457 συμβάντα θάνατον τοῦτου καὶ παρὰ τῷ νέῳ αυτοκράτορι τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους, τῷ Ἰλ-λυριῷ Ἀέοντι, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς αἰγυπτιακῆς ἀπέβησαν ἄκαρποι.

Ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ αὐτῆς μονῶσαι ἐπεδόθη εἰς ἔργα εὐλαβοῦς λατρείας. Ἀδιακόπως δὲ διέτριβε περὶ τὴν ἀνέγερσιν κτιρίων. Ἡ Ἱερουσαλήμ ἐχρῶσται εἰς τὴν ἐπιφανῆ ἐξορίσταν οὕτω πολλὰ, ὥστε ἡ Εὐδοκία κατὰ τὴν γνώμην τῶν Βυζαντινῶν ἱστοριογράφων ἐγένετο εἰς τὴν πόλιν πρόξενος σχεδὸν πλεονόντων εὐεργεσιῶν ἢ ἢ ἀγούστα Ἐλένη. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐκαλύφθη αὐτόθι ἐν βραχέϊ ὑπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς περιβαλλούσης τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, πάντα δὲ τὰ σπουδαῖα κτίρια ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ συνήθως ἀπεδίδοντο ἀργότερον εἰς μόνην ταύτην τὴν Ἐλένην. Ἡ δ' Εὐδοκία ἀνοικοδόμησε τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἔδρυσεν ξενώνας καὶ μονὰς, ἔκτισεν εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς σταδίου ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Στεφάνου, λέγεται δὲ ὅτι ὠκοδόμησε καὶ λαμπρὸν μέγαρον εἰς ἐνοίκησιν τοῦ πατριάρχου¹.

Πλὴν δὲ τῆς θρησκευτικῆς εἶχε καὶ ἄλλην τινὰ παραμυθίαν, ἣτις ἐπῆλθεν αὐτῇ παρὰ τῶν Μουσῶν τῆς Ἑλλάδος, αἵτινες ἐπεφοίτησαν πάλιν πρὸς τὴν Ἀθηναῖδα ἐν τῇ ἱεροσολυμιτικῇ αὐτῆς ἐξορίᾳ, ἐπειδὴ κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον χρόνον τῆς σχολῆς ἐγενήθησαν ἀναμφιλέτως αἱ ἑλληνικαὶ ποιήσεις αἱ ὑπ' αὐτῆς γραφεῖσαι.

Ἡ δ' εἶχε παρακμάσει ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία, οὕτως εἶχεν ἐκλίπει τέλεον καὶ ἡ ποιητικὴ δύναμις τῶν Ἑλλήνων, συμμετασχοῦσα τῆς τύχης τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν. Μόνη δ' ἔζη ἔτι ἡ ἀττικὴ γλῶσσα, καίτοι δὲν εἶχε τὸ ἐξῆς τὴν παλαιὰν αὐτῆς ἀγνότητα, αἱ δὲ ποιήσεις τῶν χρόνων ἐκείνων ἦσαν ῥητορικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἀναμνήσεις τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος. Πάντα τὰ ποιήματα ἄτινα διέσωσαν ἡμῖν ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ θνήσκοντος Ἑλληνισμοῦ ἢ Ἀνθολογία ἀποδεικνύουσι τὴν παρακμὴν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν διατήρησιν μόνης τῆς γραπτῆς γλώσσης ἐν ψυχρῇ καὶ ἐπιτέχνῳ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶδους διατυπώσαι.

Αἱ δὲ ὑποθέσεις αἱ ἐξέλεξεν ἡ Ἀθηναῖς διὰ τὰς ποιήσεις αὐτῆς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν διασωθέντα ἀ-

1. Ὁ Νικηφόρος IV, κ. 50, λέγει: ὅτι ἡ Εὐδοκία ἐδαπάνησε δι' εὐσεβῆ ἰδρύματα ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ 20480 λίτρας χρυσοῦ. Ὁ Κεδρηνός I, 590 τοῦ λόγου ὄντος περὶ τούτου συνδέει τὸ ὄνομα τῆς Εὐδοκίας πρὸς τὰ λεγόμενα ἐν τῷ πεντηκωστῷ ψαλμῷ «ἀγάθωνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τεῖχη Ἱερουσαλήμ». Ἰδ. Βίον ἀγ. Εὐθυμίου σ. 473. Περὶ τῶν αὐτῶν οἰκοδομηθέντων κτιρίων ἴδ. Εὐθύριον I, κ. 22.

ποσπάσματα δὲν προδίδουσιν οὐδ' ἐν αὐτῇ πλαστικὴν δύναμιν. ἀλλὰ γνωρίζουσιν ἡμῖν ὅμως ἐπιχαριν καλλιτέχνην, ἐξείρετον ἔχουσαν τὴν γλωσσικὴν μόρφωσιν. Διὰ τῆς γλώσσης καὶ τῶν ῥυθμῶν τοῦ Ὁμήρου περιενέδυσεν ἱερὰ ἱστορήματα, οὕτω δὲ συνήψεν ἐντέχνως τὸν Ἑλληνισμὸν μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οὐδέεις δὲ ἦτο μᾶλλον ἐκείνης πεφυκῶς πρὸς τοῦτο.

Τοιαῦτα δὲ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν φημιζόμενα ἔργα τῆς Εὐδοκίας μνημονεύονται ἡ Μετάφρασις τῆς Ὀκτατεύχου, ἣτοι ἡ μεταγλώττισις τῶν πέντε βιβλίων τοῦ Μωσέως, τῆς βίβλου τοῦ Ἰησοῦ, τῶν Κριτῶν καὶ τῆς Ρούθ, πρὸς δὲ ἡ Μετάφρασις τῶν προφητῶν Δαυιδ καὶ Ζαχαρίου. Κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα ὁ σοφὸς πατριάρχης Φώτιος ἔγραψεν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ ὅτι τὰς ποιήσεις ταύτας τῆς Εὐδοκίας ἀνέγνωσε μετὰ μεγάλῃς εὐχαριστήσεως. Ὁμιολογεῖ δὲ ὅτι ἦσαν ἀξίαι θαυμασμοῦ ὡς ἔργα γυναικῆς καὶ μάλιστα βασιλεῖα τρυφώσης. Περὶ δὲ τῆς μεταφράσεως τῆς Ὀκτατεύχου ἔγραψεν ὅτι εἶνε ἔργον ὥρατον καὶ ἐντέχνηον, ὅσον εἶνε κατορθωτὸν ἐν ἡρώῳ μέτροι¹. Ἐπήνεσε δὲ τὴν ποιητικὴν χάριν καὶ τὴν σπανίαν πίστιν τῆς μεταφράσεως αὐτῆς, ἣτις καθ' ἀπλούστατον τρόπον ἀποδίδει τελείως τὸ ἱερὸν κείμενον.

Ὅπως δὲ ἰδικζόντως ἐπήνεσεν ὁ Φώτιος ποιήματι τῆς Εὐδοκίας γεγραμμένον μὲν ἐν ἑξαμέτροις, πραγματευόμενον δὲ τὸν βίον τῶν μαρτύρων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης. Ἦτο δὲ διηρημένον, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φωτίου γραφόμενα, εἰς λόγους τρεῖς. Καὶ ἐν μὲν ἐν τῷ πρώτῳ τούτων ἡ Εὐδοκία διεζήρηστο τὰ περὶ τῆς ἐξ Ἀντιοχείας καλλιπαρθένου Ἰουστίνης, ἣτις κρυφίως μεταπαρθεῖσα εἰς τοὺς Χριστιανούς μετήλλαξε καὶ τὴν πίστιν τῶν τεκόντων ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας εἰς τὴν εὐσεβείαν. Νεανίας τις εἰδωλολάτρης, ὁ Ἀγλαΐδας ἤρασθη αὐτῆς. Μένων δὲ δύσεως προσέρχεται τῷ μάγῳ Κυπριανῷ, δεόμενος αὐτοῦ νὰ βοηθήσῃ αὐτῷ διὰ τῆς τέχνης του εἰς ἀπόκτησιν τῆς ἐρωμένης. Ὁ δὲ μάγος μάρτην ἐπεμψεν ἐπὶ τὴν παρθένον τοῦς βιαιοτάτους καὶ χαλεπωτάτους τῶν δαιμόνων, οὓς αὐτῆ ἐτραψεν εἰς φυγὴν διὰ τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ. Ἡ δὲ δύναμις τῆς πίστεως αὐτῆς συνεκίνησε τέλος τὸν Κυπριανόν, ὅστις καὶ αὐτὸς κατελήφθη ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὴν ὡραίαν Χριστιανὴν οὕτω βαθέως, ὥστε ἀποστάς τῆς πρὸς τοὺς δαίμονας εὐνοίας βαπτίζεται ὡς Χριστιανός. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀναλαμβάνει τὴν ταπεινὴν ὑπηρεσίαν

1. Φωτίου Βιβλιοθήκη κώδ. 183 «ὅπερ ὅτι καὶ γυναικῆς καὶ βασιλεῖα τρυφώσης καὶ οὕτω καλὸν, ἀξίον θαυμάσαι. Σαφῆς μὲν γὰρ ὁ νόμος ὡς ἐν ἡρώῳ μέτρον, εἴ ποῦ τις ἄλλος». Ὁ Φώτιος ἀνέγνω ἐν τῷ τέλει τοῦ χειρογράφου τῆς μεταφράσεως ἐκείνης τοὺς ἐξῆς δύο στίχους

Δευτερίην καὶ τὴν δε θεοῦ θέμιδος κάμε βίβλον
Εὐδοκίη βασίλεια Ἀσσυρίκῃς εὐπατέρειαν.

Θυρωροῦ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ὁ ἄλλοτε μάγος ἀξιοῦται τοιοῦτων ἀγῶνων χριστιανικῶν χαρισμάτων, ὥστε ἐκλέγεται ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας¹.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ λόγῳ περιέγραψεν ἡ Εὐδοκία τὸν βίον τοῦτου τοῦ Κυπριανοῦ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν, ἣν ἐποίησεν μετὰ τὸν πρὸ τοῦ χριστιανικοῦ πλήρους. Διηγήθη δ' αὐτοῖς τίνι τρόπῳ κατὰ τὰς διὰ τοῦ κόσμου μακρὰς αὐτοῦ ὁδοπορίας ἔμαθε τὴν μαγικὴν τέχνην καὶ εἶχε γείνει ἱερούργος τῶν δαιμονίων· ὅτι δὲ διὰ τῆς ἀκατανικήτου πίστεως τῆς Ἰουστίνης ἀπέστη τῆς τῶν δαιμονίων πλάνης, ἀλλ' ἀπελιζόμενος περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς του ἔνεκα τῶν ἀθεμίτων του ἔργων ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ πάλιν εἰς τὴν πλάνην. Τότε δ' ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς δειλίας ὁ εὐλαβὴς ἱερεὺς Βύσθεος, ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον καὶ μετ' ἀγάπης ἀντιληθῆς αὐτοῦ καὶ παραμυθίας. Ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτὸς ὁ μάγος ἐβρίψεν εἰς τὸ πῦρ ἐνώπιον πολλῶν τὰς μαγικὰς βίβλους, διένειμε τὸν πλοῦτον εἰς τοὺς πένητα καὶ ἐγένετο Χριστιανός. Καὶ ὁ Ἀγλαΐδας δὲ ἀπαρνηθεὶς τοὺς δαίμονας ἐδέξατο τὸ ἅγιον βάπτισμα.

Ὁ δὲ τρίτος λόγος ἀρρηγεῖτο τὸ μαρτύριον καὶ τὸν θάνατον τοῦ Κυπριανοῦ καὶ τῆς νῦν μετ' αὐτοῦ ἐν οὐρανῷ ἔρωτι συνδεδεμένης φίλης Ἰουστίνης. Ἀμφότεροι δ' ἐμαρτύρησαν κατὰ τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ Μαξιμίνου διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν. Ὑπέμειναν δ' ἐν τῷ δεσποτικῷ ἀνηκούστου βασιάνου μετὰ τοιαύτης εὐσταθείας, ὥστε ὁ κολάζων αὐτοὺς δικαστὴς, ἐξαπορῶν τὴν πρᾶξιν πλεον κατ' αὐτῶν, ἔστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν Διοκλητιανόν, διαμμένοντα τότε ἐν Νικομηδείᾳ. Ὁ δὲ αυτοκράτωρ διέταξε νὰ ἀποκηθῶσιν οἱ μάρτυρες τὰς κεφαλὰς πρὸς τῷ παρακειμένῳ τῇ πόλει ποταμῷ Γάλλῳ. Τὰ δὲ λείψανα τῶν ἐνδόξως πεσόντων ἁγίων ἀπεκόμισαν λαθραῖως ναυταὶ τινες εἰς τὴν Ῥώμην, ἔνθα ἡ δέσποινα Ῥουφίνη ἔθαψεν αὐτοὺς ἐν ἰδίῳ περικαλλεῖ ναῷ, ἀφιερῶμένῳ εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν, κειμένῳ δὲ παρὰ τὸν Κλαυδίου φόρον².

Ἡ ἱστορία τοῦ Κυπριανοῦ καὶ τῆς Ἰουστίνης

1. Ὁ Ruinart ἐν Acta Martyrum, σ. 172 παρατηρεῖ ὅτι ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Προεδάτιος συνέχυσαν τὸν διάσημον ἐπίσκοπον Καρχηδόνος Κυπριανόν μετὰ τοῦ ὁμωνύμου μάγου· εἰς τὸ αὐτὸ δὲ σφάλμα ὑπέπεσε καὶ ἡ Εὐδοκία. Περὶ τῆς συγχύσεως ταύτης ἴδ. Baluze ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Κυπριανοῦ τῆς ὑπὸ τῶν Μαυρίωνων πατέρων ἐκδοθείσης ἐν Παρίσις τῷ 1726, ἀριθ. 1. κ. ε.

2. Κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν παράδοσιν τὰ λείψανα τοῦ Κυπριανοῦ καὶ τῆς Ἰουστίνης μετηνήθησαν εἰς τὸ Ἀπτερῶνον καὶ ἔπειτα διενεμήθησαν εἰς διαφόρους ἐκκλησίας. Ἰδ. Piazza, Emerologio, τόμ. Β', σελ. 293. Ἐπειδὴ δὲ ἡ αυτοκράτειρα Εὐδοκία δὲν ἐγνώριζε τὴν Ῥώμην πρόπει νὰ συγχωρηθῇ αὐτῇ ὅτι ἀνέγραψεν αὐτῷ: Κλαυδίου φόρον, ὡς καὶ ἡ παράδοσις.

διαδραματίζεται ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐνταῦθα δὲ πιθανῶς ἡ αυτοκράτειρα Εὐδοκία κατὰ τὸν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ πλοῦν αὐτῆς συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ παραστήσῃ αὐτὴν ποιητικῶς. Ἡ παράδοξις αὐτῆς παραδόσις, μία τῶν ὠραιοτάτων ἐκ τῶν χρόνων καθ' οὓς ὁ ἦδη νικηφόρος Χριστιανισμὸς ἐφαίνετο δίδων τὴν τελευταίαν θανάσιμον πληγὴν εἰς τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν, ἐμελλεν εἰκότως νὰ συγκινήσῃ καὶ ἐξάψῃ τὴν φαντασίαν αὐτῆς καθ' ὑπερβολὴν, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ἐμπεριείχοντο πράγματα, περιπέται καὶ συνκισθήσεις αἱ εἶχεν αἰσθανθῆ αὐτῇ ἐκείνη. Ἐσεῖνη, ἡ ἐθνικὴ ἢ ἔτι ἐν Ἀθῆναις θύουσα εἰς τοὺς ἀρχαίους θεοὺς ἢ ψευδεῖς δαίμονας ἐξέθετεν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ Κυπριανοῦ μέρος τῶν ἰδίων αὐτῆς συμβάντων. Τοῦτο δὲ ἀρκεῖ ἵνα ἐκ πασῶν τῶν ποιήσεων τῆς Εὐδοκίας καταστήσῃ ἀκριβῶς ταύτην τὴν ἀξιολογωτάτην καὶ συγκινητικωτάτην.

Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι ποιήσεις αὐτῆς ἀπωλέσθησαν καθ' ὁλοκληρίαν, ἐκ μόνης δὲ ταύτης ἐσώθησαν κατ' ἐτυχη σύμπτωσιν μεγάλα ἀποσπάσματα μέρους ἡμῶν. Περιέχουσι δὲ ταῦτα εἰς τὴν Εὐδοκίαν δικαίωμα φιλολογικῆς δόξης· ἐπειδὴ ἐκείνη πρώτη ἐπεξεργάσθη ποιητικῶς μίαν τῶν μάλιστα κεχαρισμένων παραδόσεων, ἐν ἣ τὸν πυρῆνα ἀποτελεῖ ἡ αὐτῆ σοβαρὰ ἰδέα ἢ ὁ Δάντης καὶ ὁ Γκαῖτε ἀνέπτυσαν ἐν ποιήμασιν ἀθανάτοις. Μετὰ δώδεκα δὲ αἰῶνας καὶ ὑπερέκεινα ἤντησεν ὁ Καλδερῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης τὴν τραγωδίαν αὐτοῦ «El magico prodigioso», μὴ γνωρίζων ὅτι προηγήθη αὐτοῦ ἐν τούτῳ εὐφυῆς αυτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου.

Σώζονται δὲ τοῦ ποιήματος τῆς Εὐδοκίας ὁ πρώτος καὶ δεύτερος λόγος, καίτοι οὐχὶ ὅπως πλήρεις. Σπουδαιότατος δὲ εἶνε ὁ δεύτερος λόγος, ὁ περιέχων τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ Κυπριανοῦ. Ἦδη δὲ κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἦτο διαδεδωμένη ὑπὸ τοῦτον τὸν τίτλον συγγραφὴ τις ἑλληνικὴ, ἐπειδὴ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἐν τῇ δεκάτῃ ὁγδόῃ αὐτοῦ ἐπιτομῇ ὑπενήχθη αὐτῇ¹.

Ἡ δὲ συγγραφὴ αὐτῆ σώζεται μέχρις ἡμῶν². Τὸ δὲ παράδοξον περιεχόμενον αὐτῆς δεικνύει ὅτι εἶνε καθαρῶς ποιητικὸν πλάσμα, ἐπειδὴ ἄλλως δὲν θὰ ἠδύνατο ὁ Κυπριανός, ἂν καθόλου ἐξῆσέ ποτε καὶ ὑπῆρξεν ἱστορικὸν πρόσωπον, ἢ δὲν θὰ ἠδύνατο ἄλλος τις ἀνὴρ οἷοςδὴ ποτε νὰ εἴπῃ περὶ ἑαυτοῦ ὅτι εἶχε σχέσιν κατὰ πρόσωπον ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν μετὰ θεῶν καὶ δαιμόνων, βοηθεία δὲ τούτων ὑπερνεῖκα τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως.

Αἱ μελέται καὶ αἱ ὁδοπορίαι τοῦ Κυπριανοῦ

1. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὁ Cave ἐν τῇ Script. Eccles. hist. litteraria, ἐν Βασιλείᾳ 1741, τόμ. I, 1, 128, ὅστις ποιεῖται λόγον περὶ αὐτοῦ.

2. Εἶνε τετυπωμένη μετὰ τινος παλαιᾶς ἀξιολόγου μεταφράσεως ἐν τῷ ὄπῳ Opera S. Cecilii Cypriani Ep. Carthaginiensis et martyris τῆς ἐκδόσεως Baluze, ἐν Παρίσις, 1726.

ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην πολὺ τὰς τοῦ Ἀπολ-
λωνίου τοῦ Τυανίου, ἐν ᾧ οἱ ἔθνη οὐκ ἠθέλησαν νὰ
παρστήσωσι φιλοσοφικὸν ἀντίτυπον τοῦ Χριστοῦ.
Χριστιανὸς τις βαθύνους θὰ συνέλαβε τὴν ἰδέαν
νὰ ἐξεικονίσῃ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσῃ μορφῇ
τοῦ μάγου Κυπριανοῦ τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ δαι-
μονολατρείαν, τὴν θεουργίαν καὶ μαγείαν τῶν χρό-
νων τοῦ πρὸς ἀπατροπικισμὸν μὲν τῶν πιστῶν, διὰ
δὲ τοὺς ἔθνη οὐκ ἀποδείξιν τῆς μικρότητος
τῆς ψευδοῦς αὐτῶν θρησκείας. Ἐν τῇ παραδόξῳ
ταύτῃ ἐξομολογήσει τοῦ μάγου ἀκούονται τόνοι
καὶ παρουσιάζονται μορφαὶ καὶ ἐμφανίσεις, ὁποῖας
ἀνευρίσκομεν ἐν ταῖς ποιήσεσι τοῦ Δάντου, τοῦ
Μίλτωνος καὶ τοῦ Κλοπστόν.

Τὴν ἑλληνικὴν δ' ἐκείνην συγγραφὴν ἢ ἄλλην
τινὰ λίαν ἐμοιάζουσαν αὐτῇ ἔσχεν ὑπ' ὄψιν ἡ Εὐ-
δοκία, ἡ δὲ παραβολὴ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ
ἐν ἐξαμέτρῳ; γεγραμμένου ποιήματος αὐτῆς; πρὸς
τὸ κείμενον ἐκείνης θὰ καταστήσῃ φανερὸν ὅτι ὡς
τὸ πλεῖστον ἢ ποιήτρια ἔμεινε πιστὴ εἰς τὸ πρῶ-
τότυπον. Καὶ ἐνίοτε μὲν λείπουσιν ἐκ τοῦ ποιή-
ματος αὐτῆς εἰκόνας καὶ σκῆψεις περιεχόμεναι ἐν
τῇ προκειμένῳ ἡμῖν περὶ τῆς συγγραφῆς, ἐνίοτε δὲ
παρὰ αὐτὴν ἢ ἰδίᾳ ποιητικὴ φαντασία εἰς
σκῆψεις καὶ ἀντιλήψεις μὴ εὐρίσκόμενας ἐν ἐκείνῃ.
Ἐνίοτε δ' ἐξεδίκασε τοὺς νόμους τοῦ ἐξαμέτρου
ἵνα παράσῃ περισσώτερον πλοῦτον εἰς τὴν ἑκφρα-
σιν αὐτῆς, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ
καταφύγῃ εἰς παραφράσεις ἢ αἰνιγματώδεις ἔν-
νοις τοῦ ἐν περὶ λόγῳ μυθώματός, ὅν αὐτὴ ἐκείνη
ἐνόησεν οὕτε ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν¹.

Καὶ ἄλλο δὲ παράδοξον ποίημα, τὰ Ὀμηρο-
κεντρα, ἐν οἷς περιγράφεται διὰ 2343 γνησίων
ὁμηρικῶν στίχων μετ' ἐντέχνου παιδῆς ὁ βίος τοῦ
Ἰησοῦ, θεωρεῖται ὑπὸ τινῶν ὡς ἔργον τῆς Ἀθη-
ναΐδος ἐν ᾧ ἄλλοι κριτικοὶ θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς
ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Πελαγίου ἐν ταῖς χρό-
νοῖς τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος².

ΑΓ

Ἀθηναῖς ἢ ἐξ Ἀθηνῶν θυγάτηρ τοῦ φιλοσόφου,
Εὐδοκία ἢ αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου ἀπέθα-
νεν ἐν τῇ Ἰερουσαλήμ. Ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ θανάτου
ὁμολόγησεν ὅτι ὑπῆρξεν ἀθήνα τοῦ ἀλέθρου τοῦ

1. O Bandini ἀνεκάλυψε τὰ δύο βιβλία τοῦ ποιήμα-
τος τῆς Εὐδοκίας ἐν τῇ μεθικαῖα βιβλιοθήκῃ καὶ ἐδημο-
σίωσεν αὐτὰ ὡς ἀνεκτίμητον καὶ μὴ ἴδιον μετ'
ἀξιολόγου λατινικῆς μεταφράσεως εἰς ἐξαμέτρους ὑπὸ
τὸν τίτλον Graecae ecclesiae vetera fragmenta τόμ.
Α' σ. 130 κ. ε. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος λόγος εἶνε ἀκέφαλος,
ὁ δὲ δεύτερος κολοβός.

2. Fabricius, Bibl. Graeca β. βλ. II. 357 κ. ε.
Ἀναφέρει δ' οὕτως τοῦ Ἰωάννου Τζέτζη τὰς Χιλιάδας
X, 107 306, ὅστις διαδίδει ὅτι ἀνέγνωσε τὰ Ὀμηρο-
κεντρα τῆς Εὐδοκίας, ἀποδεικνύει δὲ τὴν πλάνην τοῦ Ζω-
ναρά (II, 35) δισχυριζομένου, ὅτι ἡ Εὐδοκία συνέχισε
τὸ ἔργον τοῦ Πατριάρχου Πελαγίου. Id. καὶ Ch. Wolf,
Catalogus foeminarum ois illustrium ἐν λ. Εὐδοκί-
α.

Παυλίνου¹. Ἐτάφη δ' ἐν τῇ ὑπ' αὐτῆς κτισθείσῃ
ἐκκλησίᾳ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Τὸ δ' ἔ-
τος τοῦ θανάτου αὐτῆς δὲν εἶνε ὅλως βέβαιον,
ἀλλὰ κατὰ μεγίστην πιθανότητα τὸ 460³. Κατὰ
δὲ τοὺς λόγους Βυζαντινοῦ τινὸς συγγραφέως εἶχεν
ἡλικίαν ἐτῶν ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ, τοῦθ' ὅπερ εἶνε
ὅλως ἀμφίβολον².

Εἰς τὸν ἐρημικὸν αὐτῆς τάφον ἦλθεν ἡ ἐγγονὴ
ἵνα θρηνησῇ τὴν ἰδίαν αὐτῆς τύχην, πιθανῶς δ'
ἐπισκέφθη αὐτὸν καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς. Ὁ Βυζαν-
τινὸς αὐτοκράτωρ Λέων εἶχε τέλος ἐπιτύχει τῷ
462 πρὸς τοῦ βασιλέως Γενσερίου τὴν ἀπόλυ-
σιν τῶν ἐπιφανῶν αἰχμαλώτων, ἐξακουμένης τῆς
ἡγεμονόπαιδος Εὐδοκίας, ἣτις εἶχε συζευθῆ μετὰ
τοῦ Οὐνερῆχου καὶ ἔλειπεν ἐν Καρχηδόνι. Ἡ δ'
Εὐδοκία ἡ χήρα τοῦ Βαλεντινιανοῦ ἔσπευσε μετὰ
τῆς δευτέρας αὐτῆς θυγατρὸς Πλακιδίας εἰς Κων-
σταντινούπολιν. Ταύτην δὲ συνέζευξεν αὐτῇ
μετὰ τοῦ εὐγενοῦς Ῥωμαίου Οὐλβρίου, ὅστις εἶχε
μεσιτεύσει παρὰ τῷ Γενσερίῳ ὑπὲρ τῆς ἀπολυ-
τρώσεως τῶν αἰχμαλώτων. Εἶχε δ' οὗτος κατορθώ-
σει ἐκ τῶν προτέρων νὰ πείσῃ τὸν αὐτοκράτορα
Λέοντα ἵνα συγκατανεύσῃ, ὥστε νὰ δοθῇ εἰς τὸν
βασιλέα τῶν Βανδήλων ὡς λύτρον τῆς ἀπελευθε-
ρώσεως τῆς ἡγεμονόπαιδος καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς
ἢ προῖξ ἢ ἀνήκουσα εἰς τὴν προσδοτήσαν τῶν θυ-
γατέρων τῆς Εὐδοκίας. Πράγματι δὲ αἱ κτήσεις
Βαλεντινιανοῦ τοῦ Γ' ἐν τῇ Δύσει καὶ τῇ Ἀνα-
τολῇ κατεγράφησαν ἐν κτηματολογίῳ μετ' οὗ συν-
επέμφθησαν εἰς Καρχηδὸνα κειμήλια καὶ κοσμη-
ματὰ καὶ οἰκιακὰ σκεύη³.

Ἡ δὲ πρεσβυτέρα αὐτῆς θυγάτηρ Εὐδοκία συν-
έζησε δεκάεξ ὅλα ἔτη μετὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος
Οὐνερῆχου ἐν Καρχηδόνι, ἔπειτα δὲ κατώρθωσε
καὶ αὐτὴ ἐν ἔτει 471 νὰ ἐκφύγῃ εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν. Ἐκείθεν δ' ἀπῆλθεν ἐπὶ προσκυνη-
σαι εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, ἔνθα καὶ ἀπέθανε μετὰ
βραχύ. Ἡ δὲ δευτέρα αὐτῆς Εὐδοκία ἐτάφη παρὰ

1. Πασχάλιον Χρονικὸν I, 585. Κεδρηνός I, 590.

2. Clinton II, 136, ὅστις στηρίζεται εἰς τὴν ἐν
τῷ βίῳ τοῦ ἁγ. Εὐθυμίου ἀναγερομένην χρονολογίαν
(20 Ὀκτωβρίου 460) καὶ εἰς τὸν Νικηφόρον, ὅστις
τὸν θάνατον τῆς Εὐδοκίας ἀναγράφει ὡς συμβάντα τὸ
τέταρτον ἔτος τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, ὅπερ ὅμως ἠρ-
ξάτο τῇ 7 Φεβρουαρίου τοῦ 460. Καὶ ὁ Tillemont
δ' ἀποδέχεται τοῦτο τὸ ἔτος. Ὁ Κεδρηνός (I, 607) ἀνα-
γράφει τὸν θάνατον αὐτῆς ὡς συμβάντα τὸ πέμπτον ἔ-
τος τῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μαρζιανοῦ.

3. Νικηφόρος XIV, κ. 50. Κατ' αὐτὸν τῆς Ἀθηναῖς
εἶχεν ἡλικίαν ἐτῶν εἴκοσι ὅτε συνεζεύχθη μετὰ τοῦ Θεο-
δοσίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ στέφισ ἐγένετο τῷ 421, ἡ Εὐδοκία
θὰ εἶχε τῷ 460 ἡλικίαν μόνον 59 ἐτῶν. Ἡ σύγκρισις
τοῦ Νικηφόρου εἶνε οὕτω μεγάλη, ὥστε παρουσιάζει τὴν
Πουλχερίαν ζῶσαν καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ
τοῦ Γενσερίου.

4. O Thierry, Derniers temps de l'Empire
d'Occident. Paris. 1860, σ. 84 κ. ε. ἀναφέρει τὰ σχε-
τικὰ χωρία τοῦ Πρίσκου, Προκοπίου, Εὐαγρίου καὶ ἄλ-
λων ἱστοριογράφων.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς εἰσπνοῆς ζωογόνου ἀέρος εἰς
τὸ αἷμα. Περὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ τῆς
αἱματώσεως.

(Craveilhier, Hygiène générale).

Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐγκεῖται ἐξ ὀλοκλήρου
εἰς τὰ δύο ἐξῆς ζητήματα. Τί ἐστὶν ἀήρ; Ἐπὶ
ποῖους ὄρους εἶνε ζωογόνος;—Καὶ πρῶτον τί
ἐστὶν ἀήρ καὶ ποῖα ἡ σύνθεσις αὐτοῦ;

Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, ἐν ᾧ τὰ ζῶα καὶ τὰ
φυτὰ ἀντλοῦσιν ἐκ τῶν οὐσιωδῶν τῆς ζωῆς στοι-
χείων, εἶνε βρεστὸν ἐλαστικόν, διαφανές καὶ βραβὸν,
τὸ ὁποῖον περιβάλλει τὴν γῆνιν σφαιρὴν καὶ κα-
λύπτει αὐτὴν διὰ στρώματος 15 ἕως 16 λευγῶν
πάχους.

Ὁ ἀήρ θεωρηθεὶς ὡς σώμα ἄπλοῦν κατὰ τε
τὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα δηλ. ἐπὶ
πλέον τῶν 20 ἑκατονταετηρίδων, εἶνε πράγματι
σύνθετος, ἡ δὲ νεωτέρα ἐπιστήμη ἐμφορομένη ὑπὸ
πνεύματος νέου, πρὸ πολλοῦ ἀπέδειξεν ὅτι σύγ-
κεῖται ἐξ 21 μερῶν ὀξυγόνου καὶ 79 ἀζώτου, καὶ
ὅτι ἐμπεριέχει πρὸς τούτοις μικρὰν ποσότητα ἀν-
θρακικοῦ ὀξέος, ἧτοι περίπου 4 ἐπὶ 10,000.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τῆς συνθέσεως τοῦ ἀέρος
διερῶντε τὰ φαινόμενα τῆς ἀναπνοῆς.

Ἐως τότε ἐνομίζετο, ὅτι ἡ εἰσπνογῆ τοῦ ἀέ-
ρος εἰς τοὺς πνεύμονας εἶχεν ἀποτέλεσμα νὰ δρο-
σίξῃ καὶ νὰ μεταρίξῃ διὰ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ὑ-
γρασίας τὴν θερμότητα τοῦ αἵματος, ἀλλὰ διὰ
τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Lavoisier ἐγένετο κάλλιον
γνωστὴ ἡ φύσις τοῦ φαινομένου τούτου, μετ' οὗ
πολὺ δὲ ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ εἰς τοὺς πνεύμονας εἰ-
σερχόμενος ἀήρ καταλείπει εἰς τὸ αἷμα, οὐ τὰ ἀγ-
γεῖα καλύπτουσι τὰς θαυμασίας τοῦ ὀργάνου τού-
του κυψέλας, μέρος τοῦ ἐν αὐτῷ περιεχομένου ὀ-
ξυγόνου, τὸ ὁποῖον συνδυάζεται μετὰ τοῦ ἀνθρα-
κικοῦ τῶν ὑλῶν τοῦ αἵματος, καὶ ὅτι τὸ αἷμα κα-
ταλείπει καθ' ἐκάστην ἐκπνοὴν ποσότητά τινα
τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τοῦ προερχομένου ἐκ τοῦ
συνδυασμοῦ τούτου ἢ τῆς καύσεως.

Ὁ ἀπορρόφησις αὕτη τοῦ ὀξυγόνου ὑπὸ τοῦ
αἵματος ἧτις ἄμεσον ἀποτέλεσμα ἔχει νὰ μετα-
βάλλῃ τὸ φλεβικὸν αἷμα εἰς ἀρτηρικόν, ἧτοι τὸ
μέλαν αἷμα τὸ μὴ ἐπιτήδειον τῇ ζωῇ εἰς αἷμα
ἐρυθρὸν καὶ θρεπτικόν, εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαῖα,
ὥστε ἀπὸ στερομένου ὀξυγόνου ταχέως ἐπιφέρει
τὸν θάνατον εἰς πάντα τὰ ἀναπνεύοντα ὄντα.

Ἐκ τῶν ζῶων τιθέμενον ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἀν-
τλήν ἀποθνήσκει μετ' ὀλίγον, ὁ δὲ θάνατος αὐ-
τοῦ εἶναι τοσοῦτω ταχύτερος, ὅσω ἡ ἀναπνοὴ
αὐτοῦ εἶναι συχνότερα. Τὸ πτηνὸν ἀποθνήσκει ἐν
αὐτῇ μετ' ὀλίγα δευτερόλεπτα, ὁ βιάτρυχος μετὰ
πολλὰς ὥρας.

Περὶ τοῦ ζωογόνου ἀέρος καὶ τῆς εἰς τὴν ἀνα-
πνοὴν ἀναγκαίας ποσότητος αὐτοῦ.

Γνωστῆς οὐσίας τῆς συνθέσεως τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ

τὴν μάμμην Ἀθηναΐδα¹. Τῷ δὲ συζύγῳ αὐτῆς Οὐν-
νερῆχῳ εἶχε γεννηθῆ τὸν Ἰλδερῆχον, ὅστις διζέγ-
γονος τῆς Ἀθηναΐδος ἔζη ἐπὶ μακρὸν ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει. Ἐνθα προσέλαβεν ἑλληνικὰς συμπαι-
θείας καὶ ἔθνημα. Ὁ δ' ἐξάδελφος αὐτοῦ Γαλίμε-
ρος ἐδίδωξεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐν Καρχηδόνι βασιλικοῦ
θρόνου καὶ ἀπέκτησεν αὐτὸν ἐν ἔτει 533. Τοῦτο
δὲ προῦκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Βυζαντινοῦ αὐ-
τοκράτορος καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ κράτους
τῶν Βανδήλων. Αἱ θυγατέρες τοῦ Ἰλδερῆχου, ἡ
γεμονόπαιδος τῶν Βανδήλων, ἤχθησαν ἐν ἔτει 534
ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου ἐκ Καρχηδόνος εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν, ὅπου ἐγένοντο δεκατὴ ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ
Ἰουστινιανοῦ μετὰ τιμῆς ὡς ἀπόγονοι δύο Ῥω-
μαίων αὐτοκρατόρων, τοῦ Θεοδοσίου Β' καὶ Βα-
λεντινιανοῦ τοῦ Γ'.

Ἡ δὲ δευτέρα ἐγγονὴ τῆς Ἀθηναΐδος, ἡ μετὰ
τοῦ Οὐλβρίου συζευχθεῖσα ἡγεμονόπαις Πλακι-
δία, εἶχε τὴν τύχην νὰ ἐπιτρέψῃ ὡς αὐτοκρά-
τειρα εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον τῶν καισάρων,
τὸ αὐτὸ ἐξ οὗ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ ἀδελ-
φῆς εἶχεν ἀπαχθῆ εἰς τὴν βανδηλικὴν αἰχμαλω-
σίαν. Εἶχε δ' ἀκολουθήσει αὐτὸς τὸν ἄνδρα αὐ-
τῆς Ὀλύβριον, ὃν ὁ πανίσχυρος Ῥικίμερος μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ Ἀνθεμίου ἀνεκέρυξεν αὐτοκρά-
τορα τῶν Ῥωμαίων ἐν ἔτει 472. Ἀλλὰ μετὰ μό-
νου ἐπτά μῆνας διοικήσεως ὁ Ὀλύβριος ἠρπάγη
ὑπὸ πυρστού. Ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ Πλακιδία
ἐπκνήθηεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ περὶ αὐ-
τῆς δὲ λέγεται ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ,
ὅτι ἔζησεν αὐτῇ μακρὸν χρόνον καὶ τέλος ἀπέ-
θανεν ἐν Οὐρῶνι ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ μεγάλου τῶν
Γόθων βασιλέως Θεοδώριχου, ἀποπνεύσασα εἴτα
μύρον ἀγιότητος· ἀλλὰ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Παμ-
βινίου ἀναφερομένης ταύτης εἰδήσεως οὐδεμίαν ἔ-
χομεν μαρτυρίαν ἀθεντικὴν².

Τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ περιπέτειαι τοῦ βίου τῆς
Ἀθηναΐδος καὶ τῶν γόνων αὐτῆς. Καθίστανται δὲ
ἰδίως ἀξιομνημόνευτοι ἕνεκα τῆς περιπλοκῆς αὐ-
τῶν μετὰ τοῦ θνήσκοντος Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ
πραγμαζόντος Ῥωμαίου κράτους. Ἀλλὰ δυστυ-
χῶς ἡ εἰκὼν τῆς περιωνύμου Ἀθηναΐδος περιήλ-
θεν εἰς ἡμᾶς λίαν ἀσφής ὡς βυζαντικὴν μου-
σεικὴν ἡμαυρωμένην ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἐξ οὗ ἐξέ-
πεστον πολλὰ λαμπρὰ ψηφίδες.

1. Θεοφάνης I, 183. Νικηφόρος XIV, κ. 12.

2. Du Cange Famil. Byzant. σ. 74. Εἰς τὸν Ὀ-
λύβριον ἐγέννησεν ἡ Πλακιδία τὴν Ἰουλίαν Ἀνικίαν ἡ-
τις συνεζεύχθη μετὰ τοῦ Ἀρεσβίνδου, ἐγγόνου τοῦ ἐκ τοῦ
κατὰ Περσῶν πολέμου γνωστοῦ στρατηγοῦ (Πασχάλιον
Χρονικὸν I, 594). Πρὸ τούτου δὲ προέβαιεν αὐτὴν ὁ
αὐτοκράτωρ Ζήνων ὡς σύζυγον εἰς τὸν βασιλέα τῶν
Γόθων Θεοδώριχον. Τῆς δὲ Ἰουλίας υἱὸς ὑπῆρξεν Ὀ-
λύβριος ὁ νεώτερος. Id. Clinton, Fasti Romani
τόμ. Β' σ. 127. Περὶ τοῦ θανάτου τῆς ὀσίας Πλακιδίας
καὶ τῆς ἐν Οὐρῶνι ταφῆς αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγ.
Στεφάνου Id. τὸν Onuphrius Panninius, S.
Antiq. Veronens. IV, κ. 19.

οὐσιώδους φαινομένου τῆς ἀναπνοῆς, εὐκόλως λύεται ἢ ἢ τὸ δεύτερον ζήτημα. Πῶς καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὁ ἀὴρ εἶναι ζωογόνος;

Ὁ ἀὴρ εἶναι ζωογόνος διότι καταλείπει εἰς τὸ αἷμα μέρος τοῦ ὀξυγόνου αὐτοῦ, καὶ διότι τὸ ὀξυγόνον τοῦτο μεταβάλλει τὸ φλεβικὸν αἷμα εἰς αἷμα ἀρτηριακὸν ἢ τὸ μέλαν αἷμα εἰς αἷμα ἐρυθρὸν καὶ καθιστᾷ αὐτὸ ἐπιτήθειον εἰς τὴν θρέψιν τῶν ὀργάνων καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς.

Ἴνα ἢ ζωογόνος ὁ ἀὴρ δεῖν ἔρα νὰ περιέχῃ ὀξυγόνον καὶ δὴ τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ αἵματος ποσότητα.

Ἡ ἐπιστήμη ἀποδεικνύει, ὅτι ἄνθρωπος ματρίου ἀναστήματος καὶ εὐτραφείας, ἀναπνέων 16 ἕως 17 φορές τὸ λεπτόν καὶ εἰσάγων καθ' ἑκάστην εἰσπνοὴν τὸ τρίτον περίπου μιᾶς λίτρας ἀέρος εἰς τοὺς πνευμονᾶς του, φέρει εἰς τὰ ὄργανα ταῦτα 7 ἕως 8 κυβικά μέτρα ἀέρος ἐντὸς 24 ὥρων καὶ δαπανᾷ ἐντὸς μιᾶς ὥρας ὅλην τὴν ποσότητα τοῦ ὀξυγόνου, ὅσην περιέχουσιν 90 λίτραι ἀέρος περίπου, ἧτοι 116 γραμμάρια ἢ 2, 160 λίτρας ἐντὸς 24 ὥρων δηλ. ὀλίγον τι πλέον τῶν δύο κυβικῶν μέτρων.

Ἡ ποσότης τοῦ ἀέρος, ἢ ἀπολύτως ἀναγκαία εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι λοιπὸν 7 ἕως 8 κυβικῶν μέτρων καθ' ἡμέραν, ἀλλὰ μεγάλως ἀπατάται ὁ νομίζων ὅτι ἄνθρωπος λαμβάνων μόνον τὴν ποσότητα ταύτην, δύναται νὰ ζῆσθ' ἄνευ ἐνοχλήσεως. Τὰ πράγματα ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ ἐφόδιον τοῦτο δὲν ἐπαρκεῖ, ἔτι καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην 8 ἕως 10 κυβικῶν μέτρων ἀέρος, κατ' ἐλάχιστον δὲ ὅρον 6 καθ' ἑκάστην ὥραν, καθότι δὲν ἀρκεῖ νὰ εὐρίσκη ἐν αὐτῷ τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὴν κατανάλωσιν αὐτοῦ ὀξυγόνου, ἀλλὰ δεῖν προσέτι τὸ ἀέριον τοῦτο νὰ ἦναι καταλλήλως διακλυμένον.

Ἀνθρώπος οἰοσθήποτε διακμῶν ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς ἀέρα κεκλεισμένον 7 ἕως 8 κυβικῶν μέτρων, αἰσθάνεται μετ' οὐ πολὺ τὰ προαγγέλματα τοῦ πνιγμοῦ καὶ τῆς ἀσφυξίας, περιοριζόμενος δὲ εἰς χῶρον κεκλεισμένον 3 ἕως 4 κυβικῶν μέτρων ταχέως περιπίπτει εἰς ἀσφυξίαν.

Δύναται δὲ ὁ ἀὴρ νὰ βλάψῃ καιρίως τὴν ὑγείαν τῶν ἀναπνεόντων αὐτὸν, καίτοι περιέχων τὴν ἀναλογίαν τοῦ ὀξυγόνου τὴν ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν.

Τῷ ὄντι, εἶναι ἀπαραίτητον ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν νὰ ἦναι καθαρὸς καὶ ἀπηλλαγμένος πάσης οὐσίας πτητικῆς ἢ ἀερίωδους, ἧτις δύναται εἰσαγομένη εἰς τὸ αἷμα διὰ τῆς ἀναπνοῆς, νὰ μεταβάλλῃ τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ, νὰ ἐπιφέρῃ ἀταξίαν τινὰ εἰς τὸν ὀργανισμόν καὶ νὰ γεννήσῃ νόσον.

Περὶ τοῦ ἀρίστου ἀέρος ἢ τοῦ μᾶλλον ζωογόνου.

Ὁ βέλτιος ἀήρ εἶναι τοῦ ἀέρος τῶν ὀρέων. Εὐκόλως ἐννοεῖ τις μετὰ τὰ εἰρημένα, ὅτι ἡ ποσότης τοῦ ἀέρος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συνθέσεως

αὐτοῦ καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ ὅτι ὁ ὄρεος καὶ καθαρὸς ἀὴρ ἀκατάπαυστως ἀνανεύμενος εἶναι ὁ μᾶλλον ζωογόνος καὶ ὁ μᾶλλον εἰς τὴν ὑγείαν ὠφέλιμος.

Πρέπει λοιπὸν νὰ προτιμώμεν τὸν ἀέρα τῶν ὀρέων, ὅστις πλήρης ὢν τοῦ ἀρώματος τῶν φυτῶν καὶ τῆς ὀσμῆς τῶν ἐλατῶν καὶ τῶν δρυῶν, διηναχῶς δὲ ἀνανεύμενος ὑπὸ τῶν μεγάλων τῆς ἀτμοσφαιρας βευσμάτων, παρέχει εἰς τὸν ὀργανισμόν ἐν τῶν ἀρχετύπων στοιχείων τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς εὐεξίας αὐτοῦ.

Οὐδεὶς δύναται νὰ παραγνωρίσῃ τὰ σωτήρια αὐτοῦ ἀποτελέσματα, καλὸν δὲ νομίζομεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἐξῆς ὠραίαν περιχοπὴν τοῦ Ρουσσῶ περὶ τῆς εὐεργετικῆς ταύτης ἐνεργείας, ἣν ἠσθάνθησαν, ὡς ἐκεῖνος, πάντες ὅσοι ἀπομακρυνθέντες τῆς βυρείας καὶ μεμολυσμένης ἀτμοσφαιρας τῶν πόλεων, ἔζησαν πρὸς στιγμὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δασῶν.

«Ἐκεῖ, λέγει ὁ Γενεῦϊνος φιλόσοφος, διέκρινα σαφῶς ὅτι τὸ καθαρὸν τοῦ περικυκλοῦντός με ἀέρος, ἦτο ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς μεταβολῆς τῆς ψυχικῆς διαθέσεώς μου καὶ τῆς ἐπανόδου τῆς ἐνωτερικῆς ἐκείνης γαλήνης, ἣν εἶχον πρὸ πολλοῦ ἀπολέσει. Τῷ ὄντι, τὴν ἐντύπωσιν ταύτην αἰσθάνομεθα πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων, ὅπου ὁ ἀὴρ εἶναι ὄρεος καὶ λεπτός. Ἀναπνέοντες εὐκολώτερον αἰσθάνομεθα ἐλαφρότερον τὸ σῶμα καὶ γαληνιώτερον τὸ πνεῦμα. Φαίνεται ὅτι ὑψούμενοι ὑπεράνω τῆς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων ἀφίνομεν πάντα τὰ ταπεινά καὶ γήινα αἰσθημάτων, καθόσον δὲ πλησιάζομεν τὰς ἀθέρους χώρας ἢ ἡμετέρα ψυχὴ προσατάται κατὰ τὴν ἀναλλοίωτον αὐτῶν ἀγνότητα. Ἐκεῖ εἴμεθα σοβαροὶ ἄνευ μελαγχολίας, ἡσυχῆ ἄνευ νοηρότητος... Ἀμφιβάλλω ἐάν ὑπάρχῃ σφοδρὰ ταραχὴ ἢ νευρικὴ νόσος διυμμένη ν' ἀντιστῆ ἐπὶ μακρὸν εἰς τοιαύτην διαμονήν, ἀπορῶ δὲ πῶς ἢ ἱατρικῆ καὶ ἢ ἠθικῆ δὲν μεταχειρίζονται λουτρὰ τοῦ ὑγείου καὶ εὐεργετικοῦ τῶν ὀρέων ἀέρος, ὡς ἐν τῶν κυριωτέρων φαρμάκων».

Τῷ ὄντι οὐδὲν συμφωνώτερον πρὸς τὰ διδόμενα τῆς φυσιολογίας, ἐάν δ' ἐπρόκειτο ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκλέξῃ μετὰ τὴν καλῆς τροφῆς καὶ καλοῦ ἀέρος, τὸ ἄμεινον τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ προτιμῆσθ' ἐντὸς τοῦτον ἐνὶ λόγῳ εὐκολώτερον δύναται νὰ στερηθῆ καλῆς τροφῆς ἢ καλοῦ ἀέρος.

Τὸ ἀναπνεῖν καλὸν ἀέρα δύναται ν' ἀναπληρώσῃ μέχρι τινὸς τὸ ἐλλειπὲς τῆς τροφῆς, τοῦτο δὲ συμβαίνει εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ὀρέων, τοὺς εὐρωστον ἔχοντας τὴν ὄψιν καὶ ἀθλητικὰ τὰ μέλη καίτοι τρεπομένους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ λαχάνων καὶ γάλακτος.

«Καλὸν εἶναι τὸ ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, λέγει σκωτικὸν τι ποίημα, τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, τοῦ ὁποῖου οὐδὲν δύναται ν' ἀναχαιτίσῃ τὸν δρόμον.

»Οὗτος περιβάλλει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου

καὶ στηρίζει αὐτὴν καὶ ἀπομακρύνει τὸν φόβον, ὅταν δὲ πλήττῃ τὸ πρόσωπον ἐπιταχύνει τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματος».

Καλὸν εἶναι τὸ ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, λέγομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ἐργάτην, ἢν ἢ ἀνάγκη τῆς ἐργασίας καταδικάζει νὰ διακμῆ εἰς τὸν μεμολυσμένον τοῦ ἐργοστασίου ἀέρα.

Καλὸν εἶναι τὸ ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, λέγομεν εἰς τὴν νεκρὰν μητέρα, ἢν αἰ οἰκία καὶ ἀσχολία ἢ ἢ ἐργασία κλείουσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας τῆς.

Καλὸν εἶναι τὸ ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, λέγομεν καὶ εἰς τὸ παιδίον, καθότι ὁ ἀὴρ εἶναι τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς.

Ἄερα, ἀέρα καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον, τοιοῦτος ὁ πόθος καὶ ἡ φωνὴ πάντων τῶν ἐμψύχων ὄντων, τοῦ δένδρου καὶ τοῦ ἀνθους, τῆς μυίας, καὶ τοῦ πτηνοῦ, τοῦ παιδίου καὶ τοῦ γέροντος. Ἔστω δὲ καὶ ὁ ὑμέτερος πόθος, ὃ ἐργάται τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν χειρῶν, τοῦ σιδηροῦ καὶ τῆς ἰδέας. Τρέξατε ἄπαξ τοῦλάχιστον τῆς ἐβδομάδος, ἔστω καὶ μίαν ὥραν, ὅπως ἀναπνεύσῃτε τὸν ἀέρα ἐκεῖνον, ὅστις εὐφραίνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ στηρίζει αὐτὴν καὶ ἀπομακρύνει τὸν φόβον καὶ γεννᾷ τὴν ἐλπίδα.

Φροντίσατε πρὸ πάντων ὑμεῖς, ὃ νεκρὰ μητέρες νὰ χορηγῆτε ἀφιόνως εἰς τὰ τέκνα σας τὸ λουτρόν ἐκεῖνο τοῦ ἀέρος, τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσει καὶ ζωογονεῖ αὐτὰ ἀναπληροῦν τὰ ἐπιλοιπα.

Καὶ ὑμεῖς οἱ καθηγηταί, οἱ σχολάρχαι, οἱ διδάσκαλοι παντὸς εἶδους, εἰς οὗς εἶναι ἀνατεθειμέναι τόσαι διάνοιαι καὶ τόσαι ὑγείαι, εὐρύνατε τὰ προαυλιά σας καὶ τὰ ὑπνωτήρια, ὅπου πολλάκις ὑπάρχει ἀὴρ ἀκάθαρτος καὶ μεμολυσμένος, τὰς δὲ πολυώρους ἐκεῖνας μελέτας, αἵτινες ἀποτέλεσμα ἔχουσι νὰ ἐμποδίζωσι τὴν αὐξήσιν τοῦ παιδίου καὶ νὰ ἀναπτύσωσι τὴν σωματικὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν διάνοιαν πρὸς βλάβην τῆς ὑγείας τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀντικαταστήσατε διὰ μακρῶν περιπάτων, οἱ ὅποιοι ὠφελοῦσι τὴν ψυχὴν ἐπὶ μᾶλλον ἢ τὸ σῶμα.

Τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος

θέλει ποτὲ ἐξαντληθῆ;

Ἐνταῦθα παρουσιάζεται ζήτημα μὴ ἔχον μὲν πρακτικὴν σπουδαιότητα ἄμεσον, ἀλλ' ὅμως ἀξιὸν ἐξετάσεως, καθότι ἀποδεικνύει τὴν θαυμασίαν ἀλληλουχίαν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως καὶ τὸ ἀλληλέγγυον πάντων τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εὐρισκόμενων ὄντων.

Συνδέεται ἄλλως, ἀμέσως μετὰ τοῦ προκειμένου, τῆς καθαρότητος δηλ. τοῦ ἀέρος καὶ τῆς κατ' ἀνάγκην ἀλλοιώσεως αὐτοῦ ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου, καθότι ἐάν ἀληθεύῃ, ἦθελεν εἶπει τις, ὅτι πάντα τὰ εἶδη τῶν ζῶων συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀνθρώπου καταναλίσκουσι πρὸς τὸ ζῆν ποσότητα ὀξυγόνου ἀνερχομένην διὰ τὸν ἐνῆλικα ἄνδρα εἰς 50,000 κυβικά μέτρα κατ' ἔτος, ὅπερ

ὑποθέτει δαπάνην πλέον τῶν 2 ἑκτομμυρίων κυβικῶν μέτρων ἀέρος κατ' ἄτομον καὶ κατὰ μέσον ὅρον, ἢ σύνθεσις τῆς ἀτμοσφαιρας θέλει ἀναγκαίως μεταβληθῆ μετὰ παρέλευσιν ἑτῶν τινῶν, τὸ δὲ ἐφόδιον τῆς ὀξυγόνου θέλει ἐλαττωθῆ ἢ ἐξαντληθῆ καὶ ἢ ἀναπνοὴ θέλει καταστῆ ἀδύνατος.

Οὕτω βεβαίως θὰ συνέβαιεν ἐάν ἢ φύσις δὲν εἶχε παρὰ τὰ ζῶα, καὶ ἐν θαυμασίον ἐργαστήριον ὀξυγόνου πλέον ἢ ἀποχρῶν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν ἰσορροπίαν.

Τῷ ὄντι, ἕλαστον φυτὸν, ἐλάχιστη βοτάνη εἶναι τυτυκὴ παράγουσα τὸ ζωογόνον ἀέριον, ἐνῶ δὲ τὸ ζῶον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπορροφῶσι τὸ ὀξυγόνον καὶ ἀποβάλλουσι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ φυτὸν δι' ἐργασίας θαυμασίας ὅσον καὶ παραγωγῶν, ἀποσυνθέτον τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ τῆς ἀτμοσφαιρας οἰκοποιεῖται τὸν ἀνθρακικόν, ἢν μᾶς ἀνακαθοῖται ὑπὸ μυρίας μορφῆς καὶ ἀποβάλλει τὸ ὀξυγόνον, τὸ ὁποῖον διαχέεται εἰς τὴν περικυκλοῦσαν ἡμᾶς ἀτμοσφαιραν.

Χάρις λοιπὸν εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ ζῶου καὶ τοῦ φυτοῦ διηναχὴ ταύτην ἀνταλλαχὴν, γνωρίζομεν θετικῶς ὅτι ἡ ποσότης τοῦ ὀξυγόνου, τὸ ὁποῖον ἀναπνέομεν, δὲν δύναται νὰ ἐξαντληθῆ.

Περὶ τῆς διαστροφῆς τοῦ ἀέρος ὑπὸ τῶν ἐλωδῶν μισμμάτων.

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ εἶναι εἰς πολλάς περιστάσεις τὸ δοχεῖον καὶ τὸ διοχετευτήριον οὐτιῶν μολυντικῶν ἢ μισμμάτων, ἀγνώστων τὴν φύσιν, τὰ ὁποῖα παράγονται ὑπὸ τῶν ἐλῶδων ἢ τῶν παρθέμων γαιῶν.

Τὰ μιάσματα προέρχονται ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς θερμότητος, τῶν πολυκρήμων λειψάνων τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῶων, τὰ ὁποῖα ὁ καύσων τοῦ θέρους ἀφίνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀτελῶς ἀπεξηραμένων ἐλῶδων, καθίστανται δὲ εἰς ἐλώδεις τινὰς χώρας ἰσχυρὰ αἰτίαι νόσων, σωματικῆς καταπτώσεως καὶ θανάτου.

Ὁ ἄνθρωπος ἐνίοτε ἀδιαφορεῖ μὲν πρὸς τὴν πανὸν καὶ τὸν τύφον, δεσπόζει δὲ τῶν στοιχείων καὶ διατρέχει ἀβλαβῶς πάντα τὰ κλίματα, οὐδέποτε ὁμοῦ συνειθίζει εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐλωδῶν μισμάτων. Πᾶς ἄνθρωπος ἐκτιθέμενος εἰς αὐτὰ κατὰ τύχην αἰσθάνεται μετ' οὐ πολὺ τὰ ὀλέθρια αὐτῶν ἀποτελέσματα. Ἐξακολουθοῦσα καὶ παρατεινομένη ἢ ἐνέργεια αὐτῶν προξενεῖ εἰς τοὺς ὑφισταμένους αὐτὰ κατοίκους σπουδαίας καὶ δεινὰς ὀργανικὰς ἀταξίας.

«Οἱ κάτοικοι τῶν ἐλωδῶν χωρῶν, λέγουσι περὶ τούτου οἱ κκ. Montfalcon καὶ Mélier, οἵτινες κερτήρησαν αὐτοὺς ἐπιμελῶς, φαίνονται ἤδη γέροντες μόλις εἰς τὴν ζωὴν εἰσερχόμενοι καὶ διεφθαρμένης κράσεως τῶν γυνέων τῶν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἶναι ἰσχυροί, πεφυστημένοι

καὶ ὑδροπικοί· ἡ κοιλία των κατ'ὀλίγον ἐξογκοῦται, ἀνάτος δὲ μελαγχολία συνδυάζεται μετὰ τῆς βλακώδους αὐτῶν ἀναίσθησίας. Ἐὰν δ' ἐπιζήσωσι, τὰ συμπτώματα ταῦτα ἐπιτείνονται. Τὸ αἷμα των ὀλιγοστεύει, οἷστοι πληροῦνται ὑγρῶν, τὸ δέρμα γίνεται ξερὸν καὶ λεπιδωτὸν, τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν οὐδὲν ἔχουσι ἀκριβείαν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐγκέφαλος ὡς καὶ τὸ ἥλικόν των μετέχουσι τῆς γενικῆς καταπτώσεως. Αἱ μεγάλαί πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ συγκινήσεις εἶναι ἄγνωστοί εἰς αὐτοὺς, αἱ δὲ λέξεις ἐλευθερία καὶ πατρις, πρὸς αὐτὰς ἡ καρδία των λαῶν, δὲν δύνανται νὰ τοὺς συγκινήσωσι».

Γενόμενης ἀπειρημένης των θυμάτων τοῦ μόλυσματός τούτου, ὅπερ εἶναι ἀληθῆς δηλητηρίασις, ἐθεβαίωθη ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερβαίνει πάσας τὰς ἐπιδημίας.

Εἰς τινὰς κοινότητας τῆς Βιέννης, τῆς Σολῶνης καὶ τῆς Βρέσσης, ἡ μέση θνησιμότης εἶναι 1 ἐπὶ 19, ἀνέρχεται δὲ ἐν Βιουάγγῃ εἰς 1 ἐπὶ 13 ἢ 14, ἐνῶ ἡ τῆς ὅλης Γαλλίας εἶναι 1 ἐπὶ 46 κατοίκων.

«Χρῶμα ὠχρὸν καὶ πελιθρὸν, ὀρθαλοὶ ἀμαυροὶ καὶ καταβεβλημένοι, βλέφαρα ἐξωγκωμένα, ρυτίδες πολυάριθμοι ἀυλακοῦσι προώρως τὸ πρόσωπον, στήθος στενὸν, λαγυροὶ μακροὶ, φωνὴ λεπτή, βᾶδισμα βραδύ καὶ ἐπίπονον, πνεύμονες ἐμπαθεῖς, λέγει ἐπιστήμων παρατηρήσας αὐτοῦ: ἐπιμελῶς, τοιαῦτα τὰ προσόντα τοῦ κατοίκου τοῦ **Dombes**, τοῦ ἀπεράντου ἐκεῖνου ἔλους τοῦ ὑπὸ τινῶν ἀκαλλιεργητῶν γαιῶν καὶ σκοτεινῶν δασῶν διατεταμένου. . . Ἡ θέα τῆς χώρας ταύτης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων ἐμποιεῖ λύπην εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παρατηρητοῦ. Εἶναι τάφος παρὰ τῷ ὁποίῳ ὁ κάτοικος ὀδυνηρὸν διάγει τὸν βραχυχροῖον αὐτοῦ βίον, ὡσεὶ καταμετρῶν καθ' ἑκάστην τὸ βάθος αὐτοῦ. Τριῶν τοῦτῃς εἶναι ἡ δὴ γέρον, ἐὰν φθάσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν, τεσσαρακοντούτης δὲ εἶναι ὑπέρχηρος. (**Mélier. Rapport sur les marais salants**)».

Οἱ πλείστοι των κατοίκων των ἐλωδῶν χωρῶν περιπίπτουσι ἐν γένει εἰς ἀματμάχτητον ἀπάθειαν, οὐδόλως φροντίζοντες περὶ τῆς ἀθλίας καὶ ἀξιοθρηνητῆτος καταστάσεώς των. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀρνοῦνται τὴν ἐλωδὴν ἐπίρσειν ἐν ἣ ζῶσι καὶ ὑποτάσσονται βαθμηδῶν, ὡς ὑπὸ τυφλῆς κινούμενοι εἰμαρμένους, οὐδὲ κἂν θέλοντες νὰ ἐξέσωσι πρόπον πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης των. Ἀνάγκη ἔρα νὰ σκεπτόμεθα, νὰ θέλωμεν καὶ νὰ ἐνεργώμεν ἀντ' αὐτῶν, πρὸς τοῦτο δὲ παρεχούσιν ἡμῖν τὰ μέσα ἡ ἐπιστήμη συνδυαζομένη μετὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας.

Περὶ τῶν κριωτέρων ἐλῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Γαλλίας.

Πᾶσι σχεδὸν αἱ χώραι περιέχουσιν ἔλα. Ἡ γαλλικὴ Γουάιννη καταρτίζεται ὑπὸ ἐδάφους ἐντελῶς

σχεδὸν ἐλώδους, ὁ δὲ Μισσιππῆς, ὁ Ἀμαζόνιος ποταμοὶ καὶ ὁ Πλάτας σχηματίζουσι πλημμυροῦντες πολυάριθμα ἔλα, ὧν αἱ ἀναθυμιάσεις προξενούσι λοιμώδεις πυρετούς. Εἰς τὰς Ἀντίλλας ἐπικρατεῖ ἡ πεποιθήσις, ὅτι οἱ νότιοι ἄνεμοι οἱ διερχόμενοι διὰ τῶν ὑγρῶν δασῶν τῆς Γουάιννης καὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Ὀρενόκου, φέρουσι τὰ σπέρματα τοῦ κικρινίου πυρετοῦ. Ὁ Γάγγης, ὁ ἱερὸς τῶν Ἰνδῶν ποταμὸς καὶ ὁ Νεῖλος ἐν Αἰγύπτῳ, ἐκχέουσι μακρὰν δηλητηριώδη μιάσματα ἐκ τοῦ λιμνάζοντος αὐτῶν ἀφροῦ ἐκπεμπόμενα καὶ γεννῶσι τὴν πικρῶν καὶ τὴν χολέρων.

Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην εὐρίσκονται τὰ ἔλα τῆς Ἰταλίας, ὧν περιφημώτατα εἶναι τὰ Πόντικα ἔλα (**marais pontins**), λιμνάζοντα ἀπὸ τῆς Σιζέρνας μέχρι τῆς Τερκινίας εἰς ἔκτασιν 48,000 μέτρων μήκους καὶ 18,000 πλάτους. Αὐτὴ δὲ ἡ Γαλλία ἔχει πλείστας ἐλώδεις γαίαις. Ὁκτώ των νομῶν αὐτῆς περιέχουσι κατὰ τὸν κ. **Villermé** 30,000 ἑκατομύρια (**hectares**) ἐλῶν κατὰ μέσον ὄρον, 16 δ' ἕτεροι νομοὶ ὀλίγον ὑστεροῦσι τούτων κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν των ἐλῶν.

[Ἰστορ. συνήχη].

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΤΡΕΠΟΥ.

Ο ΑΦΑΝΗΣ ΜΑΡΤΥΣ

Αἰτήγημα.

Συμῆχος καὶ τίλος 181 σελ. 494.

Δ'

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τί ἀπογίνονται αἱ μεταξὺ ἀποχωριζομένων φίλων ὑποσχέσεις περὶ συκῆς ἀνταλλαγῆς ἐπιστολῶν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν θεωλωδὴ ἡλικίαν καθ' ἣν τὸ πάθος τῆς φιλίας ὑπεχώρησεν ἤδη εἰς ἄλλα. Ἐν Γενούῃ παραπιδημῶν ἔλαβον ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Κερόλου, ἐγὼ δὲ τῷ ἀπῆντησα ἐκ Φλωρεντίας. Ἡ ἀλληλογραφία μας ἐστάθη μέχρι τοῦ σημείου τούτου, δὲν προσῆθῃ περαιτέρω. Ἀλλ' ἐγὼ ὅμως μεταξὺ των πολλῶν μου ἀσχολιῶν εἶχον πάντοτε τὸν νοῦν μου εἰς τὸν νεκρὸν φίλον μου φέρων πανταχοῦ τὴν μνήμην του καὶ τὴν εἰκόνα του· ἔχαιρον δὲ σφόδρα ἀναλογιζόμενος τὴν εὐφροσύνην, ἣτις μοὶ ἐπεφυλάσσετο ἅμα τῇ εἰς Παρισίους ἐπανόδῳ μου. Ἀνεζήτησα τὸ ὄνομά του ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, οὐδόλως ἀμφιβάλλων ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ διασκορπίσῃ λάμψιν ζωηροτάτην.

Μετὰ τετραετῆ ἀπουσίαν ἐπανηρχοῦμαι εἰς Παρισίους. Ἐν τινὶ δὲ σταθμῷ τὸ λεωφορεῖον ἔνεκα αἰτίας τινὸς παρέτεινε τὴν διαμονὴν του, καὶ ἐγὼ λοιπὸν ὠρελούμενος ἐκ τῆς παρατάσεως ταύτης μετέβην πεζὸς εἰς τὴν παρακειμένην πολίχνην. Μετ' ὀλίγων λεπτῶν πορείαν ἐφάνη ἐνώπιόν μου ἡ πολίχνη φιλαρέσκως καθήμενη ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου χαριστάτου. Ἡ θέσις ἦτο θελατικωτάτη, ἐφαίνοντο αἰοικίαι συνθηροισμένα μεταξὺ τῆς πρασίνης χλόης, τὸ κωδιονοστάσιον ὑψούμενον μεταξὺ

των κλάδων των δένδρων, ποτάμιον βέρον παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ἡ ἐπ' αὐτοῦ ὀλιγώτερον στερεὰ ἡ κομψὴ γέφυρα, ἡ δειροστοιχία ὑψικόμων αἰγείρων, πάντα ταῦτα μετὰ κατέβηλον καὶ ἐθαύμαζον. Ἀλλὰ των πραγμάτων ἡ ὄψις μετεβλήθη ὅτε εἰσέδυσκα εἰς τὰ ἐνώπιον τῆς πολίχνης. Σημειώσεως ἄξιον εἶνε ὅτι πᾶσαι σχεδὸν αἱ πολίχνη εἰς ὧν μεν εἶνε χαριστάται, δροσερώταται καὶ εὐωδέσταται, περικυκλοῦνται ὑπὸ χλόης, ὑπὸ δένδρων πυκνοφυλλῶν, ὑπὸ ὑδάτων διαυγαστάτων, ἔξωθεν εἶνε ὅτι εὐμορφον, ἀλλ' ἐσωθεν ὅμως αἰσχροὶ εἶσι καὶ λέγειν. Κατὰ τὸ πέρας ὁδοῦ τινος στενῆς καὶ βυκαρῆς καὶ ἀνωμάλου μετριοφρόνως καλουμένης Βασιλικῆς ὁδοῦ, εὐρέτην ἐνώπιον μικρῆς πλατείας, ἣς τὸ ἄκρον σκιαζόμενον ὑπὸ τινῶν δένδρων ἐπέιχε τόπον δημοσίου κήπου. Πολῖται τινες μετὰ σπουδαιότητος πολλῆς καὶ ἀλαζονίης περιεπάτου ἐν τῇ στενῇ πλατείᾳ σοβαρῶς καπνίζοντες τὴν καπνοσύριγγά των.

Θέλων νὰ περάσω τὴν ὄρην μου ἐστάθη ἐμπροσθέν τινος ἐργαστηρίου καὶ καταγινόμενῃ ἀναγινώσκων τὰς ἐπὶ τοῦ τοίχου γνωστοποιήσεις καὶ ἀγγελίας. Ἐκεῖ δὲ ἔμαθον μυσία ὅσα, καὶ ἐν πρώτοις ὅτι εἶχον τὴν τιμὴν νὰ εὐρίσκωμαι ἐντὸς των τειχῶν τῆς πόλεως τοῦ Ἁγίου Φλωρεντίου, ἔπειτα δὲ ὅτι « ἡ κυρία Πλανταμούρ μετὰ τοῦ κυρίου Σαιντερνεστου πρωταγωνισταὶ τοῦ ἐν Παρισίοις Γαλλικοῦ λεγομένου Θεάτρου μεταβαίνοντες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τοῦ Παδεμαντίου ὅπου ἀνοπολόως περιεμένοτο, ἤξιωσαν νὰ διατρέψωσιν ἡμέρας τινὰς ἐν Ἁγίῳ Φλωρεντίῳ καὶ παραστήσωσι τὰ ἄριστα των δραμάτων τοῦ δραματολογίου των», ἔπειτα δὲ ὅτι «ὁ διάσημος Λουκιῶν εὐκίνητος καλλιτέχνης ἔμελλε νὰ ἀνυψωθῇ δι' ἀεροστάτου τὴν Κυριακὴν μετὰ τὸν ἑσπερινὸν καὶ εἰς ὕψους ἐβλομικονταπέντε χιλιάδων μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης νὰ ῥίψῃ ἐπὶ τῆς πόλεως λαμπρότατον πυροτέχνημα», ἔπειτα δὲ ὅτι «ἄρτι ἐφθάσε ἰκαιοτροφεῖον περιέχον πλὴν ἄλλων περιέργων ζῶων καὶ δύο μαστοδόρα ζῶντα, ζῶα τῶσα μᾶλλον σπάνια, ἔλεγεν ἡ γνωστοποίησις, ὅσα τὸ γένος των μαστοδότων ἐξέλιπεν ἐντελῶς πρό τινῶν χιλιάδων αἰῶνων.» Μετὰ ταῦτα εἶποντο δικαστικαὶ γνωστοποιήσεις ὅτι πωλοῦνται ὀλίκως ἡ μερικῶς διάφορα πράγματα, εἶτι δὲ ποιήσιν πλειστηριασμοί, κατακρυφάσις κλπ. κλπ. Ἀλλ' ὁ Ὑψίστα! ὁποῖον ἠσθάνθη ἐκπληξιν καὶ θάμβος, ὅτε κάτω των γνωστοποιήσεων τούτων ἀνέγνων τὰς ἀπλὰς λέξεις: **Ἀπευθυντέον πρὸς τὸν κ. Κάρολον Ἐρρην, συμβολαιογράφον ἐν Ἁγίῳ Φλωρεντίῳ!** Συμβολαιογράφος ὁ Κάρολος! καὶ ποῦ! Οἱμοὶ! εἶπον κατ' ἑμαυτὸν, σφόδρα τεθλιμμένος, οἱμοὶ, δὲν εἶχε φαίνεται τὴν δέουσαν δραστηριότητα καὶ τὴν θέλησιν καὶ καταβλήθη ἐν τῷ ἄγωνι. Ἡ ψυχὴ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν χρυσαλίδα τῆς, τὸ κρίνον εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸν μαῦρον καὶ γῆινον βολβόν του.

Καὶ ὅμως ἀμυρόβαλλον εἶτι ἐὰν αὐτὸς ὄντως ἦτο.

Παιδάριόν τι συνήνεσεν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ νὰ με ὀδηγήσῃ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ συμβολαιογράφου. Εἰσέδυσκα εἰς μεγάλην κυβερωπὴν οἰκίαν, ψυχρὰν καὶ σιγλήν. Τὸ γραφεῖον ἔκειτο πρὸς τὰριστερὰ ἐν τῷ ἰσογειῷ πρὸς δεξιὰ δὲ κλιμαξ βαρεῖα καὶ πλατεῖα ἀνέβαινε πρὸς τὰ ἐπάνω δώματα μετὰ κόπου πολλοῦ, κατέχουσα τοσοῦτον τόπον ὅστις ἠδύνατο ἐν μεγάλῃ πόλει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς κατασκευὴν ὀλοκλήρου πατώματος. Πρὸς τὸ βάθος δὲ εἶδον κηπάριον ἐν ᾧ ἀνθῆλλιά τινα ἐφαίνοντο εὐφραίνόμενα ὑπὸ τὰ φιλήματα γλυκυτάτου φθινοπωρινοῦ ἡλίου.

Σφόδρα συγκινημένος ἀπόθησα τὴν θύραν τοῦ γραφείου καὶ εἰσῆλθον εἰς μέγα δωμάτιον ὑγρὸν καὶ σκοτεινόν. Ἐβρον δ' ἐν αὐτῷ δύο γραφεῖς, ὧν τὴν δεξιότητα καὶ τὴν φιλοπονίαν ἐξετίμησα, ἀναμμένων τὸν ἀπόντα συμβολαιογράφον. Συνίστατο δὲ ἡ δεξιότης των μετὰ ἰκανῆς ὅμως σκληρότητος συναθευμένη, εἰς τοῦτο. Συνελάμβανον τὰς περὶ τὴν τράπεζαν των ἰπταμένας μυίας καὶ τὰς ἐνέκλειον εἰς τὸ κέλυφος καρυδίου ἔχοντος ὀπὴν σμικροτάτην. Αἱ δύσμοιροι ἀιχμάλωτοι προσπαθοῦσαι νὰ εὐρωσι διέξοδον, ἐξῆγον τὴν μικρὰν κεφαλὴν των διὰ τῆς καταστρεπτικῆς ὀπῆς, οἱ δὲ δῆμοι παραφυλάσσοντες ἀπέτεμον διὰ μαχαίριδιον τὴν ἐκάστοτε προκύπτουσαν κεφαλὴν. Πολλὰς δὲ δωδεκάδας εἶδον ἀποκεφαλιζομένας, τὸ δὲ ἔδαφος ἦτο κεκαλυμμένον διὰ πτωμάτων.

Εὐτυχῶς ἡ ἀφιξίς τοῦ συμβολαιογράφου διέκοψε τὸ φονικὸν των γραφῶν ἔργον· διότι ἅμα ἀκουσθέντος τοῦ κρότου των βημάτων του ὁ ἕτερος των δημιῶν ἔχωσε εἰς τὸ θυλάκιόν του τὸ φονικὸν ὄργανον καὶ ἀρπάσαντες ἀμφοτέρω τὰς γραφίδας ἐνέκυψαν εἰς τὸ ἔργον των λυσσωδῶς **μουρτζουρόντες** τὸ ἐνώπιόν των χαρτίον.

Ἐκεῖνος ἦτο, ὁ Κάρολος μου! Ἐπανήρχετο ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔχων ὑπὸ μάλης θεώρατον δέσμη ἐγγράφων, θεομῆς εἶτι καὶ βράζων ἕτεκα τοῦ φιλιππινοῦ ὃν ἐξεσφενδύνησε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης ἐναντίον ἀγέλης νησῶν, αἵτινες ἔσχον τὸ θράσος νὰ καταπατήσωσι τὸ λιβάδιόν τινος των πελατῶν του. Ἐρρίφθημεν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων καὶ ἀφ' οὗ ἐπανειλημμένως ἐθλίψαμεν ἀλλήλους ἐπὶ τῆς καρδίας ἡμῶν, με εἰλκυσεν εἰς τὸν κῆπον καὶ με ἐκάθισεν ὑπὸ ἀναδενδράδα λυκίσκου καὶ κλήματος. Εὐόητος εἶνε ἡ ἐκατέρωθεν ἐκδηλωθεῖσα χαρὰ, αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐρωτήσεις χωρὶς νὰ περιμένωμεν τὴν ἀπόκρισιν.

— Ἀς ὀμιλήσωμεν περὶ σοῦ, εἶπον ἐπιμένων, καὶ ἔπειτα ἔρχεται καὶ ὁ σειρά μου.

— Ἐγὼ τίποτε δὲν ἔχω νὰ διηγηθῶ, ἀπεκρίθη. Ἐπεριηγήθη ὀλίγον καὶ ἐκ τῆς περιηγήσεώς μου τὸ μόνον κέρδος, ὅπερ κομίζω εἶνε ἡ εὐφροσύνη ἣν αἰσθάνομαι ἐπανηγόμενος εἰς τὴν οἰκίαν

μου. Διότι γίνωσκε ότι οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ περιήγησις ἢ τοῦτο, νὰ πεισθῆ δὴλα δὴ ὁ περιηγούμενος ὅτι πανταχοῦ οἱ ἄνθρωποι εἶνε οἱ αὐτοί, ἐκ τοῦ αὐτοῦ πληοῦ, τὰς αὐτὰς ἀνήσυχίας ἔχοντες, ὑπὸ τῶν αὐτῶν παθῶν κυριεύμενοι, νὰ ἴδῃ πανταχοῦ τὰς αὐτὰς ἀθλιότητας, νὰ μεταβάλλῃ ἀεχνάως τόπον καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ κατορθώσῃ νὰ μεταβάλλῃ αὐτὸς ἑαυτὸν. νὰ περιπλανᾶται μόνος ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν οὐδόλως συγκοινωνῶν πρὸς τὸ παρελθόν, οὐδόλως συνδεόμενος πρὸς τὸ μέλλον, νὰ περιάγῃ τῆδε κἀκεῖσε ὀχληρὰν περιέρχεται, νὰ θανατῶσῃ μνημεῖα οὐδὲν ἄλλο μαρτυροῦντα ἢ τὴν ἀλαζονείαν, τὴν μωρίαν καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ κοιπᾷ καὶ νὰ κατακόπτεται ἀναζητῶν μακρὰν τοποθεσίας ὀλιγώτερον ὠραίας τῶν τῆς πατρίδος του, ἰδοὺ ἐν συντόμῳ τί ἐστι περιήγησις, ἢ ὀχληροτάτη βεβιαίως τῶν δικασθεῶν. Λοιπὸν περὶ σοῦ ἀς ὁμιλήσωμεν, φίλε μου. Ἐκτὸς τούτου πλείοτερά εἰςέξουσι περὶ ὅσα οἱ ἐξ ἀπωτάτων χωρῶν ἐπικνερόμενοι ὁ οὐδέποτε καταλιπὼν τὴν ἐστὶν τῶν πατέρων του, καὶ πλείονας εἶδε τόπους παρὰ ἐὰν ἐπερηγεῖτο τὴν γῆν ὅλην, ὅστις καὶ μόνον τὴν καρδίαν του λεπτομερῶς ἐξήτασε καὶ ἐγνώρισε.

Ἄλλὰ ποῖα τύχη σῆροῖσεν ἐδῶ εἰς ταύτην τὴν μικρὰν πόλιν, εἰς τὸ βῆθος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, διευθυντὴν τοῦ γραφείου τούτου, σὲ, ὃν πρὸ τετραετίας ἀπερχόμενος ἐκ Παρισίων ἀφῆκα μαινόμενον ὑπὲρ τῆς μουσικῆς, ἐρωτικώτατα διατεθειμένον πρὸς τὴν δόξαν, πλήρη ζήστεως καὶ μεγαλοφυΐας;

Ἰδὼν δὲ αὐτὸν σιωπῶντα ἐφοβήθη μήπως προσέβαλον ἐν ἀγνοίᾳ μου τὴν πάσχουσαν φιλοτιμίαν του.

— Συγγνώμην διὰ τὰς ἐρωτήσεις μου, ἀνερώνησα; καὶ ἀς συλλογιζώμεθα μόνον τὴν χάραν τῆς συναντήσεώς μας.

— Φίλε μου, εἶπε τέλος, ἔχεις ἐπιείγουσαν ἐργασίαν; δύνασαι ἄνευ τινὸς βλάβης τῶν συμφερόντων σου νὰ μοι χαρίσῃς μίαν ἢ δύο ἡμέρας; Πρῶτον μὲν κατὰ χρέος ὀφείλεις νὰ μείνῃς μετὰ τόσον μακροχρόνιον χωρισμὸν, ἔπειτα δὲ θὰ δυνηθῆς καλλίτερον νὰ νοήσῃς ὅσα ἔχω νὰ σ' εἶπω, ἐὰν διατρέψῃς ὀλίγας ὥρας ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην.

— Δὲν ἔχω καμμίαν βίαν, εἶμαι ἕλος εἰς τὴν διάθεσίν σου, ἀνερώνησα.

— Πήγαινε λοιπὸν νὰ δώσῃς εἰδήσιν εἰς τὸ λεωφορεῖον, καὶ θὰ σε περιμένω νὰ συγγευματίσωμεν.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐπανελθὼν εὗρον τὸ γραφεῖον κλειστὸν καὶ ἀνέβην εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα. Ὁ Κάρολος μοι ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ λαθῶν με ἀπὸ τῆς χειρὸς με εἰσήγαγεν εἰς εὐρεῖαν αἴθουσαν καὶ με ὠδήγησε πρὸς δύο γυναῖκας, ἱσταμένας παρὰ τὸ παράθυρον. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν προσκυτέραν εἶπεν ἐκφωνῶν τὸ ὄνομά μου.

— Μητέρα, εἶνε ὁ φίλος μου περὶ τοῦ ὁποίου τοτᾶκις σ' ὠμίλησα.

Ἐπειτα δὲ παρυσιάζων με πρὸς τὴν νεωτέραν, ἥτις ἠγέρθη νὰ με ὑποδεξιῶθῃ:

— Φίλε μου, μοι εἶπεν, ἢ σύζυγός μου.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔμεινα τεταραγμένος. Ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι θὰ γευματίσωμεν ὡς νέοι ἐλεύθεροι καὶ οὐδέποτε ἐφρανταζόμενοι ὅτι θὰ εὗρω τὸν Κάρολον οἰκογενειάρχην. Παρετήρησα τὴν γυναῖκά του, ἥτις ἦτο λίαν ζωηρὰ καὶ εὐμορφος, παρετήρησα ἔπειτα καὶ τὴν μητέρα του καὶ εἶδον ὅτι ἦτο ἀόμματος· εἶχε δὲ τὸ ἦθος κοινὸν καὶ ἐφαίνετο γυνὴ δύσκολος καὶ φίλικος.

— Κύριέ μου, εἶπε μετὰ φωνῆς τραχείας, ἔχεις φίλον πολὺ κακὸν ὑποκειμένον, καὶ πιστεύω, χωρὶς νὰ θέλω νὰ σε κολακεύσω, ὅτι σὺ θὰ εἶσαι πολὺ καλλίτερός του.

— Μητέρα, ὑπέλαβεν ὁ Κάρολος μετὰ γλυκύτητος, ὁ φίλος μας εἶνε πάρα πολὺ μετριόφρων καὶ πάρα πολὺ συγκαταβατικὸς ὥστε δὲν θὰ συμφωνήσετε.

Ἐγὼ ἐνόμισα κατ' ἀρχὰς ὅτι ἢ μήτηρ χάριν ἀστείότητος ἐκακολόγηε τὸν υἱὸν της, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου δι' οὗ τῆ ἀπεκρίθη ὁ Κάρολος, ἐνόησα ὅτι ἢ γραῖα ἐλάλει σπουδαίως, καὶ οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία μοι ἀπέμεινε ὅτι ἤκουσα καὶ τὴν νεωτέραν λέγουσαν:

— Ἐλα δὲ, μητέρα, μὴ τον μαλόνεις, εἶνε πολὺ καλὸς ὁ καυμένος. Ὅλον τοῦτον τὸν μῆνα εἰργάσθη πολὺ καλὰ. Εἰς ὅλας τὰς συνεδριάσεις τοῦ δικαστηρίου ἔλαβε μέρος καὶ δὲν ἐκέρδησε δίκαια ὀλιγωτέρας τῶν δώδεκα.

— Αἶ, καλὰ, καὶ τοῦ λόγου σου! ὑπέλαβεν ἢ γραῖα μουρμουρίζουσα. Εἶνε ἀμελής καὶ θίποθάνη πρὶν προσφάσῃ νὰ ξεχρωῶσῃ τὸ γραφεῖόν του.

— Μὰ, μητέρα, εἶπεν ὁ Κάρολος κλίνων τὰ γόνατα ἐνώπιόν της, εἴθε κάποτε πολὺ αὐστηρὰ.

Καὶ ἠσπάσθη τὴν χειρὰ της.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνοίγεται ἢ θύρα τῆς αἰθούσης καὶ ἐφάνησαν εἰσερχόμεναι τρεῖς ὑψηλαὶ νεάνιδες οὔτε τὴν πρῶτην εὐμορφίαν ἔχουσαι, οὔτε τὴν πρῶτην ἡλικίαν, πλὴν τῆς μιᾶς ἥτις ἐφαίνετο οὕσα ἐν τῇ αὐγῇ τῆς ζωῆς καὶ οὔτε χάριτος ἔστερεῖτο οὔτε τινὸς θελητήρου. Αἱ δύο ἄλλαι θὰ ἦσαν ἐτῶν ὀκτώ καὶ εἴκοσι περίπου μέτροι τριάκοντα. Ἦσαν δὲ ὅμοιαι πρὸς τὰ φθίνοντα φυτὰ τὰ μαραινόμενα πρὶν ἀνοιξῶσι δι' ἔλλειψιν ὀλίγης τινὸς αὔρας καὶ ὀλίγου ἡλίου. Μὲ ἐχαίρετισαν δὲ ζηρῶς καὶ ἐπιτετηδευμένως, ἢ δὲ τρίτη ἢ νεωτέρα με παρετήρει μετὰ βλέμματος περιέργου.

Γινώσκете τι εὐγλωττότερον καὶ χαριέστερον τοῦ τρόπου δι' οὗ ὁ Ὁρέστης ἐν τῇ «Ἰριγενείᾳ» παρουσιάζει εἰς τὴν ἀδελφὴν τὸν φίλον του; «Ὁ Πυλάδης, ἀδελφὴ μου». Οὐδὲν πλέον· ἀλλὰ τὴν ἐκφρασὶν ταύτην τὴν θαυμασίαν, ἢ ὁ Τάλμας ἤρ-

μήνευεν, ὡς λέγουσι, μεθ' ὅλου τοῦ ὕψους τῆς τῶν ἀρχαίων φιλίας, ὅστις δὲν αἰσθάνεται συγκινοῦσαν τὴν καρδίαν του δὲν εἶνε ἀξίος νὰ ἔχη φίλον. Οὕτω μ' ἐπαρουσίασε καὶ ὁ Κάρολος εἰς τὰς ἀδελφάς του. Ἡ νεωτέρα ἀκούσασα τὸ ὄνομά μου ἐμειδίασε καὶ ὠρᾶ ἀκτις διήλθεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν δύο ἄλλων.

Ἐγένετο κύκλος περὶ τὴν τυφλὴν καὶ ὁ λόγος ἔγινε πρῶτον περὶ τῶν Παρισίων.

— Ἐκεῖ εἶνε τὰ Σάδομα καὶ τὰ Γόμορα! εἶπεν ἢ μήτηρ.

— Πολλὰς τρέλλαις ἔλαμεν ἐκεῖ ὁ Κάρολος, προσέθηκεν ἢ προσκυτέρα ἀδελφὴ δάκνουσα τὰ χεῖλη.

— Ἄν, ὃ μὴ γένοιτο, κάμω υἱόν, νὰ το ἔξουρετε, δὲν θα πατήσῃ ἐκεῖ τὸ ποδάρι του, ὑπέλαβεν ἢ νεαρὰ σύζυγος τοῦ Καρόλου.

— Καλὲ ἐκεῖ λέγουσι ὅτι ἀρπάζουν οἱ νέοι τὰ κορίτσια ἡμέρα μεσημέρι, προσέθηκεν ἢ δευτέρα μετ' ἀγανακτήσεως.

— Ἄχ, καὶ νὰ ἐπήγαίνα ἐγὼ! εἶπεν ἢ τρίτη στενάζουσα.

Ἐκ τῆς χαριτωμένης ταύτης συνδιαλέξεως, ἀνεκάλυψα ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ θηλυκὰ ἐμειδῶντο μετὰ τῶν φροσῶν. Κόλασις βεβαίως θὰ ἦτο ἢ οἰκία τοῦ φίλου μου. Αἱ δύο γεροντοκόροι ἐξήλευον τὴν νόμφνη των, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐξήλευε τὴν χάριν καὶ τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τῆς μικροτέρας. Καὶ ὁ μὲν Κάρολος εἰώπα, ἐγὼ δὲ τὸν ἐκλαίον ἐνδομύχως.

Χονδρόν τι πλάσμα ὅπερ ἐξετέλει ἔργα μαγεῖρου ἄμα καὶ θαλαμηπόλου ἦλθε καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἢ τράπεζα εἶν' ἐτοιμὴ καὶ μετέθεμεν εἰς τὸ ἐστιατόριον.

Ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τῆς συνδιαλέξεως ὅπερ κατεχώρισα ἀνωτέρω δύναται νὰ εἰκάσῃ ὁ ἀναγνώστης τί ἐλέγχθη ἐν τῇ τραπέζῃ. Τὸ μάλιστα ἐκπληττόν με ἦτο ὅτι πλὴν τῆς νεωτέρας, ἥτις ἐφαίνετο ἀγαπῶσα τρυφερώτατα τὸν ἀδελφόν της, πάντες οἱ ἄλλοι ἐφέροντο πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην μετὰ ἐλευθερίας, ἥτις ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ νομισθῆ ὡς ἀψηφισία καὶ περιφρόνησις μεμιγμένη μετ' ὀλίγου τινὸς οἴκτου. Ἄλλ' ὁ Κάρολος τοῦναντίον οὐ μόνον δὲν ἠγανάκτει ἀλλὰ καὶ ἐφέρετο ἡπίως καὶ μετὰ πολλῆς στοργῆς πρὸς τὴν μητέρα του, τὴν γυναῖκά του καὶ τὰς ἀδελφάς του.

Τί ἤθελον ἐγὼ νὰ ὁμιλήσω περὶ τῆς μουσικῆς δεξιότητος τοῦ Καρόλου! Ὁ δύσμοιρος φίλος μου ἀπέβλεψε πρὸς με ἰκετευτικῶς· ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς, ἦτο ἀργὰ πλέον. Τὸν ἐχαρκτηρίσαν ὡς παράφρονα, ὡς παράξερον ἄνθρωπον, ὡς καλλιτέχνην καὶ ποιητὴν, ὀνόματα τὴν αὐτὴν ἔχοντα σημασίαν κατὰ τὴν πεποιθήσιν τῶν ἐκστομισάντων αὐτὰ γυναῖκων. Ἡ μήτηρ μάλιστα διεκήρυξε ὁπῶς ὅτι:

— Ἄς ἔχῃ χάρι τὸ παλιόβιολο πού εἶμαι τρα-

βῆ, μὰ θὰ το εἶχα βίγμένο ἔς τὴ φωτιά, ἔν μου ἔπερτε ἔς τὸ χέρι.

— Ἄχ, κύριε, ἀνεφώνησεν ἢ σύζυγος τοῦ Καρόλου μετὰ συντριβῆς, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ φαντασθῆτε πόσον τὸν ἐβλαψε τὸν καυμένον τὸν ἄνδρα μου αὐτὸ τὸ κατραμένον τὸ βιολί.

— Τὸ βιολί, τὸ βιολί τὸν ἀφάνισε, προσέθηκεν ἢ δευτέρα ἀδελφὴ.

— Ἄμ' νὰ μολόγαε καὶ τίποτα, ὑπέλαβεν ἢ πρῶτη.

— Ἐνα γὰρ τῆς ἀνθρωπιᾶς δὲν εἴμπορεῖ νὰ παίξῃ ὁ κακότεχος! προσέθηκεν ἢ σύζυγος μετὰ συμπαθείας.

Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ Καρόλου ἦσαν πλήρεις δακρύων ἐτοιμῶν νὰ ἐκρεύσωσιν.

Εἶδον δὲ τὴν μικροτέραν ἀδελφὴν του θλίβουσαν κρυφίως τὴν χεῖρά του ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἐπεφάνη ζῶφός τι ὃν, ὅπερ ἐνόμισα διαφυγόν ἐκ τοῦ θηριοτροφείου, οὗ τὴν ἀγγελίαν ἀνεγνώσα πρὸ τιναν ὠρῶν ἐν τῇ πλατείᾳ. Ἦτο ἀνὴρ χονδρὸς, δυσκίνητος, πονηρὸν ἔχων τὸ ἦθος, κατὰ τὸ ἦμισυ ἀλώπηξ καὶ κατὰ τὸ ἦμισυ ἵπποπόταμος. Ἐνόησα δὲ ὅτι ἦτο ὁ προκατόχος καὶ ὁ πενθηρὸς τοῦ Καρόλου, ὁ ἐντιμὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ παρχωρήσας μετὰ τοῦ γραφείου καὶ τὴν κόρην του εἰς τὸν ἀτυχεῖ φίλον μου. Ἐδῶκε προῖκα εἰς τὴν κόρην του εἰκοσιπεντακισχίλια φράγκα, καὶ ἐπώλησεν εἰς τὸν γαμβρὸν του ἀντὶ ἐβδομηκοντα πέντε χιλιάδων φράγκων τὸ γραφεῖόν του, ὅπερ ἤξιζε μόνον τεσσαράκοντα. Κατὰ τὸν τρόπον δὲ τοῦτον ἐξεφορτώθη τὴν μονάκριβήν του μετὰ τὸ τίποτα, κερδήτας καὶ δεκάκισχίλια φράγκα.

Εἰσῆλθε δὲ ἔχων τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλακία του, φροῶν τὸν πτόν του ἀθηδῶς ὡς πιστωτῆς ἐπισκεπτόμενος τὸν ἀναξίωχρον ὀφειλέτην του. Εἶτε δὲ ἐπειδὴ δὲν παρετήρησεν ὅτι ἦτο παρὼν ξένος, εἶτε διότι καὶ δὲν τον ἔμελεν, εἶπεν ἀποβλέπων εἰς τὴν τράπεζαν:

— Οἱ συμβολαιογράφοι ἔς τὸν καιρὸν μου δὲν εἶχαν τόσα πιάτα, μὰ εἶχαν ἔς τὸ βῆπι ἀρθονο ψωμί. Τὰς λέξεις ταύτας ἀκούσας ὁ Κάρολος ἠγέρθη ὠρῶς καὶ καταψυχρὸς ὑπὸ τῆς ὄργης.

— Ἄκουσ' ἐδῶ, κύρ γαμβρέ μου, προσέθηκεν ὁ ἀξέριστος πενθηρὸς, ἄκουσ' ἐδῶ, καὶ ἔμαθα νέα πάλιν κατορθώματά σου. Φαίνεται ὅτι διώχνεις μερικαίαι δίκαις, ὅτι τάχα ἢ μία εἶνε κακὴ, ἢ ἄλλη ἄδικη. Μάθε, κύριε μου, ὅτι κακὴ δίκη εἶνε μοναχὰ ἐκεῖνη ποῦ δὲν φέρνει κέρδος. Δὲν μου λές τί πράγματα εἶν' αὐτά; μὲ τὰ σωστά σου τῶσθαλες νὰ χαντακώσῃς τὸ γραφεῖόν μου καὶ νὰ ποθάνῃ τὸ κορίτσι μου ἀπάνω ἔς τὴν ψάθα;

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Κάρολος μετ' ἀξιοπρεπείας, λησμονεῖτε ὅτι τὸ γραφεῖόν σας εἶνε τώρα πλέον ἰδικόν μου, ὅτι ἢ κόρη σας εἶνε σύζυγός μου, ὅτι αἱ ὑποθέσεις μου δὲν εἶνε ἰδικαί σας, καὶ ὅτι εἶμαι ἐντὸς τῆς οἰκίας μου;

— Γουρσούζη! ανεφώνησε λυσσωδώς ἡ μήτηρ, βρίζεις τὸν εὐεργέτη σου! Δὲν μένει ἄλλο παρὰ νὰ διώξεις ἀπὸ τῶν μέσων ταῖς ἀδελφαῖς σου καὶ τὴ μάνα σου.

— Ἀκούς ἐκεῖ λέει! ανεφώνησαν ὁ πενθηρὸς λακτίζων τὸ ἔλαφος, μού χρωστᾷς ἀκόμα εἰκοσι χιλιάδες, καὶ δὲν ἔχω, λές, τὸ δικαίωμα νὰ ἀνακατευθῶ ἔς τὰ πράγματά σου! Πλήρωσέ με νὰ σ' ἀρήσω ἡσυχο, ἀλλίως δέ σου κάνω τὴ χάρι νὰ κάνης σὺ τὸν δίκαιον, καὶ ὄλ' αὐτὰ νὰ πέφτουν ἔς τὴν καμπούρα μου!

— Ἀχ! συμπέθερε, ὑπέλαβεν ἡ μήτηρ ἀπληγισμένη, πάντα τέτοιος εἶνε, πάντα χωρὶς τάξιν' αὐτὸς ὁ γουρσοῦζης δὲν τον ἔκαμε τὸ συχωρεμένο τὸν ἄνδρα μου κ' ἔσκασ' ἀπὸ τὴ λύπη του;

— Ἀχ! δυστυχία μου, δυστυχία μου! ανεφώνησαν ἡ σύζυγος τοῦ Κάρουλου μετὰ δακρύων ριπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀξιολόγου πατρὸς τῆς.

— Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἂν ὁ Κάρουλος ἐξἠκολούθησεν τὸν δρόμον ποῦ ἔχει τώρα δὲν ἔαργήσῃ νὰ χάσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

— Ἄς τους, ἄς λέγουν! ἐψιθύρισεν ἡ μικροτέρα ἀδελφὴ ἀσπαζομένη αὐτὴν, μὴ σε μέλει, ἔχεις τὸν πατέρα μας ἐκεῖ ἐπάνω καὶ σε εὐλογεῖ καὶ ἐμὲ ἐδῶ κάτω καὶ σε ἀγαπᾷ.

Ὁ Κάρουλος τὴν ἔθλιψεν ἐπὶ τῆς καρδίας του μετ' ἐκχύσεως. Ἐπειτα δὲ νύσας μοι νὰ τον ἀκολουθήσω ἐξῆλθεν ἀπαθὴς καὶ σοβάρως.

Ε'

Κατέβημεν εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ ἐκαθήτημεν παρὰ τὴν τράπεζαν. Ὅτε δ' εὐρέθημεν ἀπέναντι ἀλλήλων, ἐστήριξε τοὺς ἀγκωνάς του ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὸ μέτωπόν του ἐπὶ τῆς χειρὸς. Ἐμεινε δὲ ἐν τῇ στάσει ταύτῃ ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν. Τὸν περὶ τὴν ἐγὼ μετὰ πολλῆς λύπης ἀναμετρῶν τὴν ἄδυστον εἰς τὴν κατέπεσε καὶ αἰσθανόμενος οἶκτον ἄμα καὶ περιρρόνησιν, καὶ τοῦτο χωρὶς παντελῶς νὰ το βέλω. Ἄλλ' ἐνδομύχως ἠτιώμην αὐτὸν διότι ἠττήθη κατὰ τὸν ἐνδοξὸν ἀγῶνα, ὃν εἶχεν ἀναλάβῃ, καὶ διότι προστίμησε τῶν ποιητικῶν στερησῶν καὶ ἐνοχλήσεων τῆς πτωχειᾶς τὴν κατὰ συνθήκην ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπαπομαζομένην θέσιν ἐπιπερδῆ καὶ ἐντιμῶν.

Ἄς δὲ προνοῶν τί κατ' ἐμαυτὸν διελογιζόμενον μοι εἶπε τέλος·

— Φίλε μου, βεβαίως θά σοι φαίνομαι πάρα πολὺ ἐξηυτελισμένος. Ἄλλὰ ποσάκις ἐγὼ αὐτὸς, ποσάκις ἔκλαυσα διὰ τὴν ἐκπτώσιν μου! Ἄλλ' ὑπάρχει Θεὸς δικαιοκρίτης καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν δικαιοσύνην του καὶ εἰς τὴν ἀγαθότητά του. Ἡ ἱστορία μου εἶνε ἀπλουστάτη καὶ θά σοι τὴν διηγηθῶ ἐν συντόμῳ. Ἡ οἰκογένειά μου πάντοτε ἦτο πτωχὴ, ἐνωρὶς δ' ἐνόησα ὅτι ἐγὼ ὄφειλον ἡμέραν τινὰ νὰ εἶμαι τὸ μόνον αὐτῆς στήριγμα. Πρὸς

τοῦτο δὲ καὶ οἱ γονεῖς μου προσεπάθησαν καὶ με ἀνέθρεψαν καθὼς ἔπρεπεν εἰς τὸ μελετώμενον σχέδιόν των. Τώρα εἴτ' ἐξ ὑπερηφανείας εἴτ' ἐκ στοργῆς οὐδενὸς ἐφείσθησαν καὶ αὐταὶ δὲ αἱ ἀδελφαὶ μου ἐστερήθησαν τῶν πάντων, διὰ νὰ μὴ στερηθῶ ἐγὼ τὸ παραμικρόν. Γινώσκεις δὲ ὅποια σύμπτωσις με ἠνάγκασε νὰ προδώσω τὰς ἐπ' ἐμοῦ στηριζόμενας ἐλπίδας των. Γινώσκεις δὲ καὶ ὅτι δὲν ἀπεφάσισα ἐπιπολαιῶς· διότι ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀντέστην κατὰ τῆς ἐπιθυμίας μου καὶ τῆς κλίσεώς μου. Καὶ ὅτε ἀπεφάσισα πλέον πεσθεῖς ὑπὸ τῶν διαθεστικῶσεων τοῦ Βασιῶ, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠτιώμην ἐμαυτὸν μετὰ πικρίας, διότι παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γονέων μου, διέθεσα κατὰ τὴν ἄρεσίν μου ὃ, τι δὲν μοι ἀνῆκε. Ἐν τούτοις νομίζων ὅτι τὴν σήμερον ἡ δόξα καὶ ὁ πλοῦτος συμβαδίζουσι καὶ ἐλπίζων ὅτι ἡμέραν τινὰ θά εἶχον τὴν δύναμιν νὰ πλουτίσω τὴν οἰκογένειάν μου ἐπέμενον βαδίζων τὴν ὁδὸν εἰς ἣν εἶχον εἰσέλθῃ. Καλῶς ἠγωνίσθην, καλῶς ὑπέμεινα τῆς πενίας τὰς πιέσεις, ἐδάδισα προπεμπόμενος ὑπὸ ἐπιπλήξεων καὶ ἄρων, αἱ προσδύτεραι ἀδελφαὶ μου μ' ἔλεγον κακὸν υἱόν, ἡ μήτηρ μου μ' ἔλεγε κακὸν ἀδελφόν, ἡ μικροτέρα ἀδελφὴ μου μ' ἔστειλε κρυφίως τὰς μικρὰς τῆς οἰκονομίας καὶ ἐνίοτε καὶ ὁ πατήρ μου προσέθετε τὰς ἰδικὰς του, διότι μ' ἐλάτρουεν ὁ γηραιὸς πατήρ μου. Καὶ ἐδάδισον, καὶ ἐξηκολούθουν προβαίνων, διότι ἤκουον μυστηριώδη φωνὴν λέγουσάν μοι ἀδιαλείπτως: ἔμπρός! καὶ ἐγὼ προέβαινον τοὺς πόδας ἔχων καθηγμαμένους καὶ τὴν καρδίαν αἰμάσσουσαν. Καὶ ὅτ' ἐπεχειροῦν νὰ σταθῶ, ἔμπρός! ἀνεφώνει ἡ μοιραία φωνὴ καὶ ἐπαναλαχιδάνων τὸν δρόμον μου ἔτρεχον.

Ὁ μικρὸν μου δωμάτιον! ὦ γοητεία τῆς τέγνης! εὐφροσύνη τῆς ἐργασίας! ἡδοναὶ τῆς μοναξίας! πενία! ἐλευθερία! ὄνειρα δόξης! Ἡμέραν τινὰ τέλος ἡ δύσδοτος ὁδὸς μοι ἐφάνη ὅτι ἐγένεν ὀμαλὴ καὶ ἠσθάνθη περὶ μου ὡς σφοδρὰν πνοὴν ἀνέμου, ἣτις ἐσάρωσε τὸν οὐρανόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὄρους εἰς ὃ εἶχον φθάσῃ διεκρίνα τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἡμερὴν ἄγνωστος εἰς τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ τὸ ὄνομά μου δὲν ἦτο πλέον ἄγνωστον εἰς τοὺς μουσουργούς. Ἐν ταῖς ἐσπεριναῖς συναυλίαις τοῦ Βασιῶ ἐξετελοῦντο αἱ μουσικαὶ μου συνθέσεις, καὶ ἠσθάνομην ἤδη θωπεύουσάν με τὴν πρώτην πνοὴν τῆς δόξης ὁμοίαν πρὸς τὴν αὐρὰν τὴν προκυγγέλλουσαν τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡοῦς. Ὁ Βασιῶ ἐπίστευεν εἰς τὴν μουσικὴν μεγαλοφυΐαν μου, καὶ ἐγὼ αὐτὸς—σύγγνωθί μοι Θεέ μου τὴν τελευταίαν ταύτην κρυγὴν τῆς ἀλαζονείας μου ἦν τοσοῦτον σκληρῶς ἐπληξας! καὶ ἐγὼ αὐτὸς, λέγω, ἐνίοτε κατελάμβανον ἐμαυτὸν πιστεύοντα εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν μου. Ἄλλὰ τὴν στιγμήν καθ' ἣν διέβλεπον καίτοι εἰς μέλλον ἀπώτατον τὴν βεβηκίαν ἀμοιβὴν τῶν ἀγῶνων μου κατέπεσα κεραυνόπληκτος ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ ἐδάφους τῆς πραγματικότητος. Ὁ πατήρ μου ἀπέθανε! Ὀλεψίς ἀτε-

λεύκτης! ἀπέθανε καὶ ἐγὼ δὲν ἤμην πλησίον του τὴν τελευταίαν του ὥραν. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔτοιμοι νὰ κλεισθῶσι διάπαντός δὲν με εἶδον κλίνοντα τὸ γόνυ παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του, δὲν ἔλαβον τὴν τελευταίαν εὐχὴν του, τὰ δάκρυά μου δὲν ἔρρευαν ἐπὶ τῶν ψυχρῶν χειρῶν του. Ὁ εὐγενὴς καὶ τρυφερὰ καρδίᾳ! ψυχὴ θελακτική! φύσις ἀξιοέραστος καὶ ἀγαθὴ! Φίλε μου, ἐάν ὁ πατήρ σου ζῆ ἔτι, μὴ ἐπαναπαύου ἐλπίζων ὅτι εἰς τὸ μέλλον θά ἔχῃς κερὸν νὰ ἀναπληρώσῃς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐλαφροῦν μὲν καὶ ἀσήμενον, ἀλλ' ὅπως δῆποτε φεικτὴν ἀμειλίαν σου καὶ ἀδιαφορίαν σπεύσον νὰ τὸν ἀγαπήσῃς, διότι οὐδὲν ἀθεσβαιοτέρου τοῦ μέλλοντος, κατὰ τὸ ὅποιον ἐλπίζομεν ὅτι θά ἐπανορθώσωμεν τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ἐξοφλήσωμεν ὀφειλομένην ἀγάπην καὶ στοργήν. Καὶ πιστευτὸν μοι, εἶνε μεγίστη ἀπελπισία καὶ τύψις τοῦ συνειδότος ὅταν ἀναγκάζεσαι νὰ ἀποπίσσης ἐπὶ τοῦ τάφου προσφιλοῦς ὄντος τὴν εἰς αὐτὸ ὀφειλομένην ἀγάπην.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἠσθάνθη μόνην τὴν φρικαλέαν στέρησιν, ὅτε δὲ εἶδον καθαρὰ διὰ μέσου τῶν δακρύων μου, ἔμεινα ἐκπληκτος ὑπὸ φρίκης πρὸ τῆς ἀπίστου καὶ ἀνυπολογίστου συμφορᾶς. Ἀποθανὼν ὁ πατήρ μου κατέλιπε τὴν μητέρα μου καὶ τὰς ἀδελφάς μου ἄνευ καὶ τοῦ ἐλαχίστου πόρου ζωῆς. Ὅσα ἐλάμβανεν ἐκ τῆς θέσεως ἣν εἶχε ζῶν ἐπήρουν ἀκριβῶς εἰς τὰς χεῖρας τῆς οἰκογενείας. Τὰ δὲ ὀλίγα χρήματα τὰ ὅποια εἶχεν διὰ μεγίστης οἰκονομίας καὶ διακρίων στερησῶν συναθροίσθη, ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν σπουδὴν μου καὶ εἰς τὴν συντήρησίν μου κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη τῆς ἐν Παρισίοις δικημονῆς μου. Ἡ ἀόμματος μήτηρ μου καὶ αἱ τρεῖς ἀδελφαὶ μου, συνειθισμέναι νὰ ζῶσιν ἐν ἐντίμῳ ἀνέσει, περιήλθον εἰς δεινὴν πενίαν. Ἐγὼ ἐξήτατα ἀπαθῶς τὴν θέσιν μου. Ἠργίζον ἀληθῶς νὰ διαβλέπω ποῦ ἔτεινον καὶ ποῦ θά ἀπέληγον οἱ ἀγῶνές μου, ἀλλ' ἀπέιχον ἀκόμη πολὺ. Διότι δὲν ἀρκεῖ μόνῃ ἡ ἱκανότης καὶ εὐρυτεία, ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων νὰ εὐδοκίμησῃ τις καὶ ἐν τούτῳ ἐγκεινται τὰ πάντα, καὶ ἀπ' οὗ ἄπαξ τις εὐδοκίμησῃ, πρέπει ἀκόμη νὰ εὐδοκίμησῃ, καὶ πάλιν καὶ πάλιν. Ὅστε βλέπεις, δι' ἐμὲ ἦτο ἀπλῶς ζήτημα χρόνου, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ περιμένω. Βεβαίως ἀνελογίσθης τὰ ἀναρίθμητα προσκόμματα τὰ ὅποια ἡ τέγνη μας ὀφείλει νὰ νικήσῃ καὶ ἀνατρέψῃ πρὶν ἢ φθάσῃ μέχρι τοῦ φιλομούσου κοινοῦ. Εἶτε ὡς συγγραφεὺς εἶτε ὡς ποιητὴς ἠδυνάμην νὰ δοκιμάσω τὴν τύχην μου, ἀλλ' ὡς μουσικὸς ἠφρανίσθην. Ψυχὴ δὲν θά το μάθῃ, διότι μόνος ὁ Κύριος γινώσκει τί συνέβη ἐν ἐμοὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ βίου μου, καὶ τοῦτο μὲ πείθει νὰ ἐλπίζω εἰς τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν ἀγαθότητά του. Ἡ μήτηρ μου καὶ αἱ ἀδελφαὶ μου ἐκινδύνευσαν νὰ ἀποθάνωσιν ὑπὸ πείνης καὶ κατὰ καθῆκον ἐγὼ ἀπεφάσισα ταχέως τί ὄφειλον νὰ πράξω. Παρήτησα τὸ τυχερὸν παι-

γίδιον τὸ ὀνομαζόμενον Δόξα. Ἐπώλησα τὰ μουσικὰ μου ἔργα πάντα καὶ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν ἀπέστειλα πρὸς τὴν μητέρα μου. Ἐκανόνισα τὰς ὀλίγας μου ὑποθέσεις καὶ χωρὶς νὰ εἶπω τι εἰς τινα, ἐξέκίνησα πρῶταν τινὰ παζὸς πρὸς τὴν ἐπαρχίαν μου. Δὲν ἤμην πλέον ὁ Κάρουλος ἐκείνος ὃν εἶχες γνωρίσῃ πρὸ πινον ἐτόν, ἐκείνος εἶχε θυσιασθῆ πρὸ μιᾶς ἡμέρας θύμα ἐκούσιον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν πρὸς τὴν οἰκογένειάν του καθηκόντων.

Ἐνταῦθα ἐσιώπησεν ὁ Κάρουλος καὶ ἐγὼ λαβὼν τὴν χειρὰ του τὴν ἔθλιψα μετ' αἰσθήματος θαυμασμοῦ ἄμα καὶ σεβασμοῦ.

— Φίλε μου, ἐπανελάβην ὁ Κάρουλος, εὐκόλως μαντεύεις τὰ μετὰ ταῦτα. Εἶχον σπουδᾶσθαι τὰ νομικὰ συνήτησα δὲ ἀνθρώπον τινα, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ἐπεζήτησε, ἢ νὰ ἀπαλλαγθῆ τῆς κόρης του καὶ τοῦ γραφείου του, ἐνυμφεύθη λοιπὸν ἐγὼ τὸ γραφεῖον καὶ τὴν κόρην, καὶ οὕτω συνετελέσθη ἡ θυσία. Τὸ τί ὑπέφερα, ἀδύνατον νὰ φαντασθῆς. Ἡ ἀρχὴ ἦτο πολὺ βαρεία, διότι ὄφειλον νὰ παλαίσω οὐ μόνον ἐναντίον μου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἀνοήτων καὶ τῶν μοχθηρῶν μετ' ὧν εἶμαι καταδεδικασμένος νὰ συζῶ. Φίλε μου, μ' ἐπότισαν ἀηδίαν, ὕβρεις καὶ πικρίας. Εἰς ταῦτα πρόσθετες τὸ ὀχληρὸν καὶ δυσάρεστον ἐπαγγελματοσ, δι' οὗ εἶνε τῶν ἀδυνάτων νὰ πλουτήσῃς καὶ νὰ κερδήσῃς χωρὶς νὰ χάσῃς ψυχικῶς καὶ ἠθικῶς. Οὐχί, βλέπεις, οὐδεὶς ποτε θά μάθῃ τί ὑπέφερα. Ἡ πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσει μου ἐγένεν αἰτία νὰ ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς ἱκανότητός μου πρὸς πᾶσαν ἄλλην οἰκονομικὴν ἐπιχείρησιν. Τὸ βιολίον μου ἠφάνισε τὴν ὑπόληψίν μου καὶ ἐδέησε νὰ ὁμώσω ὅτι δὲν θά το ἐγγίσω πλέον. Οἱ συνάδελφοί μου, ἄνδρες ἀγροῖται καὶ μοχθηροὶ διέδωκαν ὅτι παρεφρόνησα, καὶ ἡ πελατεία μου ἠφρανίσθη, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας κατώρθωσα νὰ τὴν συναθροίσω πάλιν. Ἐσπέραν τινὰ ἐν τῷ χορῷ τοῦ ἐπάρχου ἐν ᾧ παρευρέθη καὶ ἐγὼ μετὰ τῆς γυναίκῃς μου καὶ τῶν ἀδελφῶν μου, ἐπειδὴ δὲν ἦλθεν ὁ βιολιστής, μὲ παρεκάλεσαν νὰ τον ἀναπληρώσω. Λίαν εὐμενῶς ὑπεχώρησα. Ἐστειλα εἰς τὴν οἰκίαν μου νὰ μου φέρωσι τὸ ὄργανον καὶ ἐπαίξα κατὰ πρῶτον εἰς χρόνον ζωηρὸν καὶ ταχὺν τὸν τόσον ἀγαπητὸν σου στροφίλον τὸν τελευταῖον διαλογισμὸν τοῦ Βέμπερ. Καὶ ἐπὶ τινὰς μὲν στιγμὰς τὰ πάντα εἶχον κάλλιστα, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν εἰςέξω ὑπό τινος δυσνάμειος παρασυρόμενος, ἐλησπόνησα καὶ τὸν χορὸν καὶ τοὺς περικυκλοῦντάς με ἀνθρώπους. Χωρὶς λοιπὸν νὰ προσέξω ἐπεβράδυνα τὸν χρόνον ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἐξηκολούθησα νὰ παίζω ὡς ἄλλοτε ἐν τῷ μικρῷ μου δωματίῳ ὅτε σε εἶχον συνένοχον καὶ ἀκροατὴν.

Ἐν ᾧ δὲ ἐπαίζον πᾶσαι αὐταὶ αἱ γλυκύταται ἀναμνήσεις ἐξηγείροντο ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἀλλὰ πληγεὶς θλίψεως καὶ μελαγχολίας, καὶ ἠσθάνομην τὸ πρόσωπόν μου κατάθρεπτον ὑπὸ τῶν δακρύων. Αἰφνης ἀφουπνίσθην, ἀνένκηφα, τὰ ζεῦγη τῶν γορευ-

τῶν ἴσταντο περίξ μου ἀναυδα παρατηροῦντά με μετὰ θάμβους. Καί οἱ μὲν μοχθηροὶ ἐγέλων, οἱ δὲ μωροὶ ἐλεεινολόγουν τὴν τύχην μου, ἡ σύζυγός μου εἶχε λιποθυμήσῃ, καὶ ὁ πενθερός μου ἐξηκόντις κατ' ἐμοῦ βλέμματα δυνάμενα νὰ με διαπεράσωσι πέρα καὶ πέρα, ὁ ἐπαρχὸς μ' ἐχαρκατήρισεν ὅτι παίζων περιπίπτω εἰς πολλά σφάλματα καὶ παρκατονίας, καὶ ἡ κυρία ἐπάρχου ἀναφρονδὸν καὶ σπουδάζουσα εἶπεν ὅτι θὰ παραγγείλῃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς νὰ μ' ἀποδιώξωσιν. Ὅποιαν καὶ ὀπίστην δύναμιν καὶ δραστηριότητα ἐδέησε νὰ καταβάλω πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς οὕτω διαβληθείσης καὶ ἐκπεσοῦσης ὑπολήψεώς μου παρὰ τῆ κοινῆ γνώμῃ τοῦ Ἁγίου Φλωρεντίου! Νομίζω μάλιστα ὅτι ὁ χρόνος ἐκεῖνος τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς ἐπανορθώσεως διαρκεῖ ἔτι. Ἐξεπλήρωτα δὲ μέχρι τέλους τὴν ἀπόφασίν μου. Ὅταν ἡ βούλησίς ἔχη ὑπομόχλιον, ὅταν ἔχη ποῦ νὰ στηριχθῇ, καθίσταται μοχλὸς δι' οὗ δύναται τις ἂν μὴ νὰ ἀνυψώσῃ ὄρη ἀλλὰ τοῦλάχιστον νὰ τα ὑποστηρίξῃ ὀλίγον χωρὶς νὰ καταπλακωθῇ ὑπ' αὐτῶν.

Ἄλλὰ, φίλε μου, μὴ τύχη καὶ νομίσεις ὅτι ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ παραστήσω ἐμαυτὸν ὡς ἥρωα ὑπομονῆς καὶ καρτερίας. Οὐχί· δὲν μ' ἀρέσκει νὰ ὑποκρινώμαι τὸν μάρτυρα. Ἀλλὰ πολλάκις ἀποζημιῶμαι ἐν τῷ κρυπτῷ, ἐν ᾧ ἐν τῷ φανερῷ ὑποφέρω τόσα καὶ τόσα. Οἱ οἰκιστοὶ μου εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον σκληροὶ καὶ μᾶλλον ἐπισκεῖς παρ' ὅσον θὰ ἠδυνήθησιν νὰ κρίνῃς ἐκ τοῦ σημερινοῦ τρόπου των. Ἐτυχε νὰ ἔλθῃς εἰς κακὴν ἡμέραν. Ἡ γυναικὴ μήτηρ μου κατήντησεν εὐερέθιστος ἕνεκα τῆς ἡλικίας καὶ τῶν ἠθικῶν παθημάτων, ἀλλὰ κυρίως μ' ἀγαπᾷ πολὺ. Αἱ πρεσβύτεραι ἀδελφαί μου εἶδον τὴν ἀνθηρὰν νεότητά των μαρμυρομένην ἐν τῇ ἀγαμίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο ὀρεῖλω νὰ συγχωρῶ εἰς αὐτάς τὰς ὀλίγας τῶν ἰδιοτροπίας. Ἡ σύζυγός μου οὐδόλως με νοεῖ, ἀλλ' εἰς τοῦτο πταίει ἡ ἀνατροφή τῆς μᾶλλον. Καὶ ὁ πενθερός μου δὲ ἔχει ἐνίοτε τὰς καλὰς του ὥρας ἐν τῇ τραπέζῃ ἰδίως. Ἡ Ζεννὴ ἡ μικροτέρα ἀδελφή μου εἶνε ἡ χαρὰ μου, ἡ παρηγορία μου, ὁ προστάτης ἄγγελός μου. Ἐβίμεθα ἀδελφοὶ ὀλιγώτερον ἐξ αἵματος ἢ ἐκ καρδίας, ἀγαπώμεθα οὐχὶ διότι ἐγεννήθημεν ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων, ἀλλὰ μᾶλλον διότι ἐννοοῦμεν ἀλλήλους καὶ ἔχομεν τὰ αὐτὰ αἰσθήματα. Ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν καὶ ἄδει μετὰ χάριτος. Τὴν νύκτα, ὅταν οἱ πάντες κοιμῶνται καὶ ἀναπαύονται, ἐγειρόμεθα ἡμεῖς ἀκροποδητὴ καὶ καταφεύγομεν εἰς τὸ μᾶλλον ἀπόκεντρον μέρος τῆς οἰκίας. Λαμβάνω ἐγὼ τὸ βιολίον μου, ἐκεῖνη ἄδει, καὶ οὕτω καταρτίζομεν μικρὰς προχείρους συναυλίας προσέχοντες, ἐννοεῖται, νὰ μὴ ἐξυπνίσωμέν τινα. Ἀπαξ δὲ τῆς ἐβδομάδος καθ' ὥρισμένας ὥρας συναντῶμεθα ἐν τῇ ἐξοχῇ. Ἐκαστος ἡμῶν ἐκφεύγει κρυφίως ἐκ τῆς οἰκίας, εὐρισκόμεθα ὀπισθεν φράκτου τινός, καὶ ἐκεῖθεν πετώμεν διὰ τῶν ἀγρῶν, συνδιαλεγόμενοι περὶ τέχνης, περὶ ποιήσεως καὶ συ-

χνότατα περὶ τοῦ πατρός μας, ὅστις ἡγάπα ἀμφοτέρους. Ἡ ζηλοτυπία τῆς γυναικὸς μου, ἥτις μᾶς παραφυλάττει ὡς ἐὰν ἤμεθα ἐρασταί, ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον τὴν ἀγάπην μας παρέχουσα εἰς αὐτὴν χάριν καὶ θέλητρα.

Τοιοῦτός εἶνε ὁ βίος μου. Ὑποφέρω καὶ εὐλογῶ τὸν Θεόν, ὅστις ἔθηκε μίαν ἡλικίαν ἀκτίνα μεταξὺ τῶν τοίχων τῆς φυλακῆς μου, ἐν ἀνθος μεταξὺ τῶν σιδηρῶν κίγκλιδων τοῦ παραθύρου μου.

Οὕτως ἐλάλησεν ὁ Κάρολος. Τί δὲ νὰ προσθέσω ἐγὼ εἰς τὴν ἀπλουστάτην ταύτην καὶ ἀφελῆ διήγησιν;

Ἀπῆλθον τὴν ἐπιούσῃν καὶ ἴνα καταλήξω ὀπως ἤρχισα, ἐρωτῶ, πιστεύετε ὅτι ἔχει ἡ ἱστορία μεταξὺ τῶν ἀξιοληνημονεύτων πράξεων πολλοῦς ἥρωας ἀξίους τοῦ δυσμοίρου ἡμῶν ἐπαρχιακοῦ συμβολαιογράφου;

[Κατὰ τὸ γαλλικόν].

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δικηγόρος ζητεῖ ἐπὶ δικαστηρίου νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ πελάτης του δὲν εἶχε χρήματα καὶ πρὸς τοῦτο ἐρωτᾷ τὸν μάρτυρα τοῦ ἀντιδίκου:

— Ἐζήτησες ἀπὸ τὸν πελάτην μου χρήματα, καὶ ἡ ὄχι;

— Ναι, κύριε.

— Καὶ τί σὲ εἶπε;

— Ὁ μάρτυς διστάζει νὰ ἀπαντήσῃ.

— Ἀπάντησον ταχέως, ἄλλως . . .

— Ἐλοιπὸν, ἀρῶ ἐπιμένεις, τοῦ ἐζήτησα χθὲς πέντε ρράγκα, καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι δὲν ἔχει, διότι ἐσὺ δὲν τοῦ ἔρησες πεντάρκα, καὶ ἂν δὲν γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια σου γλήγορα, ἡ γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιὰ του . . .

— Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, κύριε, κάθησε.

ΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἀγαπῶ τὸν εὐδαίμονα καὶ ἥρεμον βίον τῶν ἀγρῶν, ὅπου διαρκῆς εἶνε ἡ εὐποιία, ὅπου καθ' ἐκάστην ἀνακαλύπτει τις ἐν τῇ παραγωγῇ τῆς φύσεως νέας ἀφορμὰς θαυμασμοῦ καὶ ὁ ἀνθρώπος εὐρίσκει ἀξίαν ἑαυτοῦ ἀσχολίαν εἰς ἀληθῆ πρόσοδον καὶ πραγματικὰς βελτιώσεις. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι αἱ μεγάλαί ἰδέαι παράγουσι τὰς μεγάλας πράξεις, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται ἰδέαι εἶνε σπανιώταται, εὐρίσκω ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ πράγματα ἀξίζουσι πλεῖστον τῶν ἰδεῶν. Ἐκεῖνος, ὅστις γονιμοποιεῖ γωνίαν γῆς, ὅστις τελειοποιεῖ καρποφόρον δένδρον, εἰσάγει τὴν καλλιέργειαν φυτοῦ τινος εἰς ἕδαφος ἄγονον τῶς, εἶνε πολὺ ἀνώτερος ἐκείνου, ὅστις ζητεῖ νὰ διορθώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. (Βαλζάκι).